

ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΤΩΝ ΤΕΩΣ ΓΑΛΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΜΕΘΟΡΙΩΝ (*).

Ἡ μελέτη τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ὅπως καταστῆ ὠφέλιμος, δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς ἀπλὴν ἀντίληψιν τῶν συμβαμάτων, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν *χρονολογικὴν αὐτῶν ἀφήγησιν* (1), ἀλλὰ, τοῦ πολέμου ταχθέντος ἤδη μεταξὺ τῶν ἐπιστημῶν, ἡ μελέτη αὕτη δέον νὰ διαιρηθῆται εἰς δύο κύρια μέρη. Τούτων τὸ μὲν ἐρευνῶν τὰ τῆς συγκρούσεως τῶν ἀντιπάλων ἐπὶ σημείου τινός, τὰ τῶν ἐν χρήσει τεθεισῶν κινήσεων καὶ σχηματισμῶν τῶν στρατευμάτων, ἀφ' ὧν τῷ μὲν ἐπῆλθεν ἡ ἐπιτυχία, τῷ δὲ ἡ ἀποτυχία, ταῦτο, λέγομεν, τὸ μέρος ἀποτελεῖ τὴν *μοῖραν τῆς τακτικῆς*, συνδυασμένης μετὰ τῆς *ὀπλικῆς* ἢ *πυροβολικῆς*, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὄπλα καὶ τὸ ἐν γένει πολεμικὸν ὄλικόν.

Τὸ ἕτερον μέρος, τὸ καὶ κυριώτερον, ἦτοι πῶς οἱ στρατοὶ καταντῶσι νὰ συναντηθῶσι, ποῖαι αἱ γραμμαὶ αἱ ὑπὸ τούτων πατηθεῖσαι ἢ πατηταί, ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸ σημεῖον τῆς συναντήσεως καὶ τῆς πάλης, ποῖα τὰ σημεῖα, ἅτινα δέον νὰ προτιμῆσῃ ὁ ὁδηγῶν τὸν στρατὸν, ἔλα ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν *μοῖραν τῆς στρατηγικῆς*, ἣτις ἀναγκαίως συνδυάζεται μετὰ τῆς *διαχειριστικῆς*, προσφερούσης τῷ στρατῷ τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως, τῆς συντηρήσεως, τῆς πορείας.

(*) Διὰ τῆς μελέτης ταύτης ἐξηγῶνται κατὰ τὸ πλείστον τὰ πρῶτα στρατιωτικὰ ἔργα τοῦ τελευταίου γαλλογερμανικοῦ πολέμου.

(1) Τὴν ἀφήγησιν τῶν ἐπὶ τοῦ τελευταίου γαλλογερμανικοῦ πολέμου ἐδημοσιεύσαμεν πρὸ καιροῦ, καταχωρισθεῖσαν ἐν τῷ β' καὶ γ' τόμῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατιώτου εἰς σειρὰν ἄρθρων.

Καί καθώς ἡ τακτικὴ εἶναι ἀπλὴ ἰδεολογία ἄνευ τῆς τοπογραφικῆς γνώσεως τοῦ πεδίου τῆς μάχης (1), ἐφ' οὗ μέλλουσι νὰ τεθῶσιν εἰς χρῆσιν οἱ γενικοὶ τακτικοὶ συνδυασμοί, τροποποιούμενοι κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους, οὕτω καὶ ἡ στρατηγικὴ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ ἄνευ τῆς ἐκ προοιμίων γνώσεως τῆς χώρας, ἐφ' ἣν μέλλει νὰ ἐργασθῇ ὁ στρατός, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ σύντροφος αὐτῆς διαχειριστικὴ, ἐὰν μὴ γινώσκηται ἡ στατιστικὴ τῆς χώρας, ἡ πολιτικὴ αὐτῆς διαίρεσις, αἱ ἐν αὐτῇ συγκοινωνίαι, ὡς καὶ ἅπαντα τὰ ὑλικά μέσα, ἅτινα δύναται νὰ παρουσιάσῃ ἡ χώρα διὰ τὴν τοῦ στρατοῦ μεταφορὰν, διαμονὴν καὶ συντήρησιν.

Ἡ γνῶσις λοιπὸν τῆς φυσικῆς γεωγραφίας τῆς χώρας, συνδυαζομένης μετὰ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς γεωγραφίας, ὡς κλάδος ἀναπόσπαστος ἡ στατιστικὴ, εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ, εἰς τὸ ἐπιτελεῖον αὐτοῦ ἄνευ δὲ τῆς γνώσεως ταύτης μόνη ἡ τύχη καὶ ἡ συγκαιρία δύναται νὰ παραγάγῃσιν ἀποτελέσματα ἀγαθὰ.

Ἐάν τις διεξέλθῃ ὅσα ἐγράφησαν περὶ τοῦ τελευταίου γαλλογερμανικοῦ πολέμου, πείθεται περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἡμῶν, παρατηρεῖ δὲ, ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἰὲν τῇ προβλέψει πολέμου μετὰ τῆς Γαλλίας ἠδυνήθησαν νὰ ἐτοιμάσωσιν ὅλους τοὺς ἀναγκαζομένους αὐτοῖς χάρτας τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους

(1) Πολλοὶ παρ' ἡμῖν ὀψέ ποτε ἔγινε λόγος περὶ γνώσεως τοπογραφικῆς χώρας τινός, ἔστω καὶ τῆς ἡμετέρας, γελῶντες τὴν ἰδέαν φέρουσιν εἰς ἀντίκρουσιν τοὺς ἀγωνιστὰς τοῦ 1821, ἀγνοοῦντας καὶ αὐτὴν τὴν ὑπάρξιν τῶν τοπογραφικῶν χαρτῶν. Λησμονοῦσιν οἱ φίλοι, ὅτι τῶν ἀγωνιστῶν τούτων ἐκεῖνοι καὶ μόνοι προήχθησαν καὶ ἀπέτελεσαν τοὺς καλλιτέρους στρατηγούς ἡμῶν, ὅσοι, εἴτε ὡς κλέφται εἴτε ὡς ἀρματωλοὶ, ἐγνώρισαν ἐπὶ τουρκοκρατίας κατὰ σπιθαμὴν τὴν χώραν, κρατοῦντες οὕτω ἐν θακτύλοις ἅπασαν τὴν τοπογραφίαν αὐτῆς.

μεθ' ὅλων τῶν δυνατῶν στατιστικῶν λεπτομερειῶν, οἱ δ' ἀξιωματικοὶ καὶ αὐτοὶ οἰὺπαξιωματικοὶ αὐτῶν, μετὰ τὸν χάρτην καὶ τὰς λοιπὰς χρειώδεις πληροφορίας εἰς χεῖρας ἐπάτησαν καὶ διηλθον τὸ γαλλικὸν ἔδαφος, ὡς τις παρ' ἡμῖν γινώσκει ἀπλῶς μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν τῆς οἰκίας αὐτοῦ διαδρόμων.

Εἶναι ἀληθέστατον, ὅτι ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις, σκοπεύσασα καὶ αὐτὴ πόλεμον ἐπιθετικόν, προετοίμασε τὰ αὐτὰ διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, μεταφερομένου ἐπὶ ἐδάφους γερμανικοῦ, ἐλησμόνησεν ὅμως νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ ἀντίθετον, καὶ λέγεται ὡς βέβαιον, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτῆς, στερούμενοι χαρτῶν ἐπιτοπίων, εὗρέθησαν ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι αὐτῶν ξένοι, ἀπροετοίμαστοι (1).

Γνωστὸν ὑπάρχει, ὅτι, ἂν ἐδοξάσθη Ναπολέων δ' Α. ὡς τακτικὸς, ἀπεθεώθη ὅμως ὡς στρατηγός. Ναπολέων δ' Α. ἐγένετο εἰς τὸ ἔπακρον ἀτόχος τῆς φυσικῆς καὶ πολιτικῆς γεωγραφίας ὅλων τῶν χωρῶν, καθ' ὧν ἐμελέτα τὸν πόλεμον, καὶ θαυμάζεται ὅτι μετὰ τὸν χάρτην εἰς τὰς χεῖρας, ὄν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐγνώριζε ν' ἀναγινώσκῃ ὡς οὐδεὶς ἄλλος, ἐν πλήρει γνώσει τῶν φυσικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐυκολιῶν τε καὶ ἐμποδίων, εὕρισκεν ἀκριβῶς καὶ αὐτὰς σχεδὸν τὰς στιγμὰς τῆς εἰς τὰ διάφορα σημεῖα δυνατῆς ἀφίξεως τῶν

(1) Τίς τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν δύναται νὰ καυχῆθῃ, ὅτι γινώσκει μέρος ἐλάχιστον τῆς Ἑλλάδος; Ὁ αἷτιος τῆς παχυλῆς ἡμῶν ἀμαθείας ταύτης εἶναι ἡ ἔλλειψις θάρρους τῶν κατὰ καιροὺς ὑπουργῶν τῶν στρατιωτικῶν, ὅπως ἀπαιτήσωσι κεφάλαιον ἐξόδων πλέον τῶν δι' ἀπλὴν συντήρησιν τοῦ στρατοῦ. Ἄλλ' ἔχομεν αἰκὸν ἀνάγκη ν' ἀποδώσωμεν τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν τοῖς λησταῖς, οἵτινες χρησιμεύουν τοῦλάχιστον εἰς ἀριθμὸν τινα ἀξιωματικῶν ἡμῶν ὡς ἀφορμὴ γνώσεως οὐχὶ τῆς τυχοῦσῆς τοῦ τμήματος ἐκείνου τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐξασκοῦσι τὴν μεταβατικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν.

σωμάτων, καὶ ἐπὶ τῇ βίσει ταύτῃ ἐξέδιδε τὰς περὶ κινήσεως ἢ συγκεντρώσεως τῶν σωμάτων διαταγὰς.

Ἄπ' αὐτοῦ λοιπὸν ἤρξατο νέον καὶ ἐπωφελές σύστημα σπουδῆς καὶ μελέτης στρατιωτικῆς τῶν ἔργων τοῦ πολέμου, καὶ ὁ θέλων νὰ κατανοήσῃ καλῶς τὰ πολεμικὰ ἔργα, δέον νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὴν μελέτην τῆς φυσικῆς γεωγραφίας τοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου, συνδυάζων αὐτὴν μὲ τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν γεωγραφίαν. Πραγματικῶς ἡ φυσικὴ τοῦ ἐδάφους κατάστασις χώρας τινὸς καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἐγκατάστασις τοῦ ἀνθρώπου εἰς πόλεις τε καὶ κώμας καὶ χωρία, ἡ ἀνάγκη τῆς ἀμοιβαίας κοινωνίας, ἤνοιξαν τὰς πρώτας τῆς διόδου στενωπούς, ἀνεύρον τοὺς πρώτους τῶν ποταμῶν πόρους. Ἡ περαιτέρω κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ἔφερε τὰς γεφύρας καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς τέχνης, ἡ δ' ἀνάγκη τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ἐν γένει χώρας ἀπὸ ἐχθρικῆς ἐπιδρομᾶς, τὸ σύστημα τῆς ὀχυρώσεως τῶν μεθωρίων.

Μελετῶν λοιπὸν τισ ἕνα τινὰ πόλεμον, ὡς, φέρ' εἰπεῖν, τὸν τελευταῖον γαλλογερμανικόν, καὶ θέλων νὰ σπουδάσῃ κατὰ τὸ δυνατόν ἐπισταμένως τὰ κατ' αὐτὸν, ἀναγκαίως ὀφείλει νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς φυσικῆς τῶν μεθωρίων καταστάσεως, τῶν συγκοινωνιῶν αὐτῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὰ ὀχυρωτικῶν ἔργων. Οὕτω δύναται νὰ ἐνοήσῃ τὰς εὐκολίας ἢ δυσκολίας, ἃς στρατός τις δύναται ν' ἀπαντήσῃ εἴτε ἐν τῇ Γαλλίᾳ ἀπὸ τῆς Γερμανίας ἐπιδραμῶν, εἴτε ἀπ' ἐκείνης κατὰ ταύτης. Τοῦτου δὲ λυθέντος, νὰ συναγάγῃ τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ περὶ τῶν ὀρθῶν ἢ κακῶν ἀρχικῶν σχεδίων τοῦ πολέμου τούτου.

Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ μελέτης ἀφορώσης τὸν τελευταῖον γαλλογερμανικόν πόλεμον, ἀναγκαίως ὀφείλομεν νὰ μὴ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὴν ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ τοπικὴν ἀλλοίωσιν τὸν ἀντικείμενον δέον νὰ ἐξετάσωμεν τὰ πράγμα-

τα ὡς ἡ χώρα εἶχε πρὸ τοῦ πολέμου· διὰ αἰτούμεθα συγγνώμην, ἂν ἐξακολουθήσωμεν κατονομάζοντες χώρας, καὶ ὄρη, καὶ καὶ πόλεις ὡς γαλλικὰς, καὶ περὶ διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ 1871 ἀνηκούσας ἤδη τῇ Γερμανίᾳ.

Τὴν μελέτην ἡμῶν ταύτην, πρακτικῶς περὶ τῶν ἀρχικῶν τοῦ πολέμου ἐπιχειρήσεων, ὡς εἶκός, περιορίζομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς φυσικῆς γεωγραφίας τῶν μεθωρίων ἐπαρχιῶν, τῶν ὀχυρώσεων αὐτῶν, τῶν ποταμῶν, τῶν ὀρέων καὶ συγκοινωνιῶν, ἃς ἐπ' αὐτῶν εὐρίσκει τις, ἐξετάζοντες ταῦτα ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν ἔποψιν. Τὸ μέρος τοῦτο παραθέτομεν ὧδε ἐν εἰδῆσι σημειώσεως. Κατόπιν ταύτης, οὔσης ἔμως ἀναγκασιτάτης, θέλομεν μεταβῆ εἰς τὸ κύριον μέρος τοῦ θέματος ἡμῶν.

Ἀρχόμεθα λοιπὸν τῆς μελέτης ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, ὑπὸ στρατιωτικὴν ἔποψιν, καθόσον οὗτος ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν στρατιωτικὴν γραμμὴν εἰς γαλλογερμανικόν πόλεμον, αἰετοπεθεῖ δὲ εἶναι ὁ κύριος τῶν πολέμων τούτων σκοπός.

Τῷ ὄντι ὁ Ῥήνος ὑπῆρξε, ἔξ πιστεῦμεν διαρκῶς νὰ ὑπάρχῃ, τὸ διαρκές αἰτίον γαλλογερμανικῶν πολέμων. Οἱ Γάλλοι ἐπιζητοῦσιν αὐτὸν ὡς ἕριον φυσικόν, διότι τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν μὴ κατέχωσι τὴν μίαν αὐτοῦ ὄχθην, οὐδέποτε εἰσὶν ἀσφαλεῖς κατὰ γερμανικῆς ἐπιδρομῆς. Ἄν τοῦτο καὶ μόνον ἀπεδεικνύετο ὁ πραγματικὸς τῶν Γάλλων σκοπός, ἠδύνατο ἴσως ἡ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατοχὴ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν εἰρήνην μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν, ἀλλ' ὅμως ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι οἱ Γάλλοι δὲν ἠθέλησαν τὴν ἀριστερὰν τοῦ Ῥήνου ὄχθην, ἢ ὅπως ἔχωσιν αὐτὴν, συνεπῶς δὲ καὶ τὸν ποταμόν, ὡς πρώτην γραμμὴν ἐπιχειρήσεων κατὰ τῆς Γερμανίας. Τούντεῦθεν ἐπήγαγεν εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἡ ἐπιθυμία τῆς κατοχῆς καὶ τῶν δῶα ὀχθῶν τοῦ μεγίστου ποταμοῦ. Ἀτυχῶς ὅμως ὄπισθεν τῆς φυσικῆς ταύτης γραμμῆς εἰς μᾶ-

την δύναται τις ν' αναζητήσει ποῦ δύνανται νὰ σταθῶσιν ἀσφαλεῖς οἱ Γάλλοι. Τὸ ἔδαφος δὲν προσφέρεται εἰς τοῦτο, οὐδὲ τὰ φρούρια δύνανται ν' ἀποτελέσωσι πραγματικὸν ὄριον. Πιστεύομεν λοιπὸν ἀδισταχῶς, ὅτι ἐνόσω ὑπάρχει Ῥήνος, ἐπὶ τοσοῦτον θέλει ὑπάρχει γαλλογερμανικὴ ἔρις, ἐὰν μὴ ἡ ἑτέρα τῶν φυλῶν τούτων καταστῆ ἐντελῶς ἀνίκανος, ἢ ἐὰν μὴ ὑπὸ Εὐρωπαϊκοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου περιορισθῆ ἢ μὲν Γερμανία ἐπὶ τὴν δεξιάν τοῦ Ῥήνου ὄχθην, ἢ δὲ Γαλλία ἐπὶ τὴν ἀριστεράν, τῆς ὅλης λοιπῆς Εὐρώπης ἐπιβαλλούσης τὴν εἰρήνην μεταξὺ τῶν ἀντιζήλων δι' ἐπιτηρήσεως ἐνόπλου.

Ἐπίσης θετικῶς θέλει λυθῆ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅταν ἐπικρατήσωσι νέαι τινὲς ἰδέαι τοῦ παρόντος αἰῶνος, καθ' ἃς δὲν θὰ ὑπάρχει ἔθνος καὶ κράτος, ἀλλ' ἅπαντες θέλουσιν εἶσθαι ἀδελφοὶ, πατοῦντες τὴν αὐτὴν πατρίδα, τὴν γῆν.

Σημειώσεις στρατιωτικῆς γεωγραφίας τῶν γαλλογερμανικῶν μεθορίων ἐπαρχιῶν.

Ὁ Ῥήνος, καταβαίνων ἀπὸ τὰς Ἀλπεις ἐν Ἑλβετία, χύνεται εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν ἐν Ὀλλανδία· κοινῶς δὲ διαιρεῖται εἰς τρεῖς λεκάνας. Ἡ λεκάνη τοῦ Ἀνω Ῥήνου ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν πηγῶν αὐτοῦ μέχρι τῆς Βάλε (Βασιλεία), ἐπισκοπούμενη καὶ περικλειομένη ὑπὸ τῶν τελευταίων κλιτύων τοῦ Jura (Γούρα) καὶ τοῦ Forêt-Noire (Schwartsenwald, Μαῦρον Δάσος, Μέλας Δρυμός). Ἡ λεκάνη τοῦ Μεσαίου Ῥήνου ἀπὸ τῆς Βάλε μέχρι τῆς Wesel (Βέσελ ἢ Οὔεσιλία), καὶ τέλος ἡ λεκάνη τοῦ Κάτω Ῥήνου, ἢ Ὀλλανδικὸς Ῥήνος, διερχόμενος τόπον ἐπίπεδον, ἀνοικτὸν πανταχόθεν, κεκαλυμμένον ἀπὸ ὕδατα, διώρυγας καὶ ἔλη.

Ἡ δευτέρα λεκάνη, ἣτις καλεῖται καὶ γαλλογερμανικὸς Ῥήνος, εἶναι τὸ μῆλον τῆς ἔριδος, καὶ περὶ τούτου ὁ λόγος.

Ῥοὺς τοῦ Μεσαίου Ῥήνου καὶ ὀχύρωσις αὐτοῦ.

Εἶπομεν ὅτι τὸ τμήμα τοῦ Ῥήνου τὸ ἀπὸ Βάλε εἰς Wesel ἀποτελεῖ

τὸν μεσαῖον Ῥήνον, τὸν καὶ Γαλλογερμανικὸν καλούμενον. Ὁ Ῥήνος εἰς Βάλε, περιοριζόμενος ὑπὸ τῶν τελευταίων κλιτύων τοῦ Jura καὶ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, στρέφεται βιαίως πρὸς βορρᾶν, καὶ ῥέει κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν ροὺν του. Ἀφίνων τὴν Ἑλβετίαν, χωρίζει τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Βάδεν ἀπὸ τῆς Ἀλσατίας, καὶ ἐνῶ ἐν Ἑλβετία εἶναι χειμαρρῶς ὀρητικὸς, περιοριζόμενος ὑπὸ τῶν βουνῶν καὶ κοπτόμενος ὑπὸ πολλῶν καταρράκτων, ἔξερχόμενος ταύτης εἶναι ὠραία ὑδάτων συναγωγή, κεκαλυμμένη ὑπὸ πληθῶς νησιδίων συνδένδρων, παράγουσα πολλὰς παροχτεύσεις, κατατρώγουσα τὰς ὄχθας καὶ μεταβάλλουσα τὰς ἀκτὰς.

Ἡ κοίτη τοῦ Ῥήνου εἶναι τόσον πλατεῖα κατὰ τὰ μέρη ταῦτα, τὰ δὲ νησιδιά του τόσον πολλὰ, ὥστε καθίσταται δύσκολος ἡ φύλαξις μιᾶς τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ, ὅπως παρεμποδισθῆ ὁ ἔχθρος, ὁ θέλων νὰ ἐκβιάσῃ τὴν διόδον.

Προχωρῶν ὁ Ῥήνος ἀφίνει εἰς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ τὰ πεδία τοῦ Friedingen (ἢ Φριεδλίγγη), ὅπου τῷ 1702 ὁ Villars (ὁ Βίλλαρ), ἐνίκησε τοὺς αὐτοκρατορικοὺς, ποτίζει τὴν Huningen (ἢ Οὐνίγγη, δεξιὰ ὄχθη), φρούριον κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Vauban, οὗτινος τὸ πυροβόλον ἠδύνατο νὰ κτυπᾷ τὴν γέφυραν τῆς Βάλε, καλύπτον δὲ τὸ κέρασ τῆς κλεισιωρείας τοῦ Belfort, παρεμπόδιζε τὴν παράκαμψιν τοῦ Ῥήνου, καὶ ἠσφάλιζε τὴν οὐδετερότητα τῆς Ἑλβετίας· ἀλλὰ τὰ τεῖχη τῆς Huningen καθηρέθησαν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1815· ὅθεν ἐπῆλθεν ἀνεπανόρθωτος πληγὴ εἰς τὰ γαλλικὰ σύνορα.

Κατόπιν ὁ Ῥήνος διέρχεται κατὰ 2 χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς Neuf-Brisach (τὸ νέον Βρισιάκιον, ἀριστερὰ ὄχθη), φρουρίου ἠκοδομημένου ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ 14ου ἐπὶ τῆς διώρυγος τῆς Ἀλσατίας, μετὰ τοῦ προέχοντος ὀχυροῦ Mortier. Ἀπέναντι τῆς Neuf-Brisach εἶναι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης le vieu Brisach (τὸ παλαιὸν Βρισιάκιον), ἄλλοτε ὀχυρώτατον καὶ μία τῶν κλειδῶν τῆς Γερμανίας, περίφημον διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ 1638. Ἐκείθεν τοῦ Ῥήνου, ἐπὶ ἑνὶ χιλίόμετρον ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς, κεῖται τὸ Στρασβούργον παρὰ τὴν σύρροθν τοῦ ποταμοῦ Ill (ὁ Ἰλλ), ὅστις τὴν διέρχεται διὰ πολλῶν βραχιόνων. Τὸ Στρασβούργον εἶναι τὸ κέντρον τῆς ὑπερασπίσεως τῶν γαλλικῶν ἡνικῶν συνόρων, θεωρεῖται δὲ μία τῶν ὀχυρωτέρων τῆς Εὐρώπης πόλεων.

Ἀπέναντι τοῦ Στρασβούργου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης εἶναι ἡ Kehl, συν-

δεομένη μετ' ἐκείνης διὰ γεφύρας. Ἡ Kehl, ὀχυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Vauban, ἔχει τὴν σήμερον τὰ τεῖχη αὐτῆς καθηρημένα.

Ἀπὸ Στρασβούργου ὁ Ῥήνος ἐξακολουθεῖ κατὰ τὴν αὐτὴν διεσθυσιν καὶ μὲ τοὺς αὐτοὺς χαρακτῆρας ἀφίγει εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ὄχθην τὴν Stollhofen (ἢ Στολλχόφην), περιφρημον ἄλλοτε διὰ τὰς γραμμὰς αὐτῆς· περιλαμβάνει ἐν μιᾷ τῶν νήσων τοῦ ὄχυρον τοῦ Βωβάν (Je fort Vauban), κυριευθὲν τῷ 1793 καὶ 1814 ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, τὴν σήμερον ἐρειπωμένον· τέλος ἀφίγει τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν ἐμβολὴν τοῦ ποταμοῦ Lauter (Δαῦτος ἢ Δαούτερος) παρὰ τὴν πόλιν Lauterbourg (Δαουτερβούργον) ἀπὸ τοῦ σημείου δὲ τούτου χωρίζει τὴν βηνικὴν Βαυαρίαν ἀπὸ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βάδεν, καὶ περᾶ κατὰ 8 χιλιομέτρα ἀριστερὰ τῆς Carlsruhe (ἢ Καρlsruή), ποτίζει τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης Germersheim (τὴν Γερμερσχαμίαν), φρούριον ἰσχυρὸν τῆς Γερμανικῆς ὀμοσπονδίας, ποτίζει τὴν Philipsbourg (ἢ Φιλιππούπολις) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ἄλλοτε φρούριον ὀχυρώτατον, τανῦν δ' ἐρειπωμένον. Περὶ ἄλλοτε ὑπάρχει ἡ περιπέτεια τῶν γαλλικῶν καὶ γερμανικῶν συνόρων. Ἡ νῦν ἐκμηδενισμένη Philipsbourg ἦτο ἄλλοτε γαλλικὸν προγεφύρωμα, προωρισμένον ν' ἀνοίγῃ τῇ Γαλλίᾳ τὴν Γερμανίαν· τανῦν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ἡ Germersheim εἶναι γερμανικὸν προγεφύρωμα κατὰ τῆς Γαλλίας, προωρισμένον μετὰ τῆς Landau καὶ Sargelouis (Λανδάου, Σαρρέλουης) (ἐπίσης ἄλλοτε ἀνηκόντων τῇ Γαλλίᾳ) ν' ἀνοίγῃσι τοῖς Γερμανοῖς τὰς πύλας τῆς Γαλλίας.

Ὁ Ῥήνος κατόπιν περᾶ εἰς Spiro (ἢ Σπίρη), κειμένην εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Spirebach (ὁ Σπιρεβαχός), εἰς Mannheim (ἢ Μαγγαμία), κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ ποταμοῦ Necher (ὁ Νέκερος ἢ Νίκαρος), πόλιν ἄλλοτε πολὺ ὄχυρὰν, κυριευθεῖσαν ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1688 καὶ 1795.

Ἀπὸ Mannheim ὁ Ῥήνος διαπερᾶ τὸ μέγα δουκάτον Hesse-Darmstadt, (Ἔσση Δαρμστάτη), ποτίζων τὴν Worms (ἢ Βορματία), πυρποληθεῖσαν ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1689, τὴν Mayence (ἢ Μαγοντία), κειμένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ἀπέναντι τῆς συρροῆς τοῦ Mein (ὁ Μείνος, ἢ Μοῖνος), λίαν ὄχυρὰν, ἔχουσαν σχῆμα ἡμικυκλίου, οὗτινος ὁ Ῥήνος ἀποτελεῖ τὴν διάμετρον, κεκαλυμμένην ὑπὸ τριῶν μετώπων ὀχυρωμένων πρὸς βορρᾶν, δυσμᾶς καὶ νότον, ἅτινα περιλαμβάνουσι δεκατέσσαρας προμαχώνας, πρὸς δὲ ὑπάρχει διπλοῦν περιτείχισμα, ὑπερασπι-

ζόμενον ὑπὸ ἐξ ὄχυρῶν (forts), ὧν τὸ μεγαλύτερον εἶναι τὸ Hauptstein, (Ἄουπστέιν), ἐπιβλέπον ὅλα τὰ πέριξ. Ὅλαι αἱ ἐκεῖθι νῆσοι τοῦ Ῥήνου εἶναι ὀχυρωμέναι, ὡς καὶ τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης προάστειον Kassel (ἢ Κάσσελ). Ἡ Mayence ἦτο ἄλλοτε πρωτεύουσα ἐκκλησιαστικοῦ ἐκλεκτοράτου, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1792, ἀνακτηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας τῷ 1793, δοθεῖσα τοῖς Γάλλοις διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Campo-Formio, καὶ μένασα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν μέχρι τοῦ 1814, ὅποτε παρεχωρήθη εἰς τὸν μέγαν Δούκα τῆς Hesse-Darmstadt· ἐκηρύχθη φρούριον τῆς Γερμανικῆς Ὀμοσπονδίας, περιήλθε δὲ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Πρωσσίας μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1866. Ἡ Mayence εἶναι τὸ μέγα προπύργιον τῆς Γερμανίας κατὰ τῆς Γαλλίας, διότι κρατεῖ κυρίως τὰς ὁδοὺς τοῦ Στρασβούργου καὶ τοῦ Μέντς.

Εἰς τὴν συρροὴν τοῦ Μοῖνου, παρὰ τὴν Mayence, περατοῦται ἡ εὐφορος πεδιάς τοῦ Παλατινάτου, καὶ ἡ κοιλάς τοῦ Ῥήνου στενοῦται ἀριστερόθεν μὲν διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ὄρους Tonnerre καὶ Hundsvueck, δεξιόθεν δὲ διὰ τῶν κλιτύων τοῦ Taunus. Ἀπὸ Mayence εἰς Bingen (ἢ Βίγγη) αἱ ὄχθαι τοῦ Ῥήνου ἀνήκουσι δεξιὰ εἰς τὴν Πρωσίαν, ἀριστερὰ εἰς τὴν Νότιον Δαρμστάτην· ἀλλ' εἰς Bingen καὶ αἱ δύο ὄχθαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βόρειον Ὀμοσπονδίαν (1). Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τῆς Comblentis (ἢ Κοβλεντία), κειμένης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ὁ Ῥήνος ἀποτελεῖ ἀληθῆ λαίμωρον, περιβαλλόμενον ὑπὸ ὑψηλῶν βράχων, ἐφ' ὧν διατηροῦνται ἐρείπια μεσαιωνικῶν πύργων.

Μετὰ τὴν Bingen ὁ Ῥήνος ποτίζει τὴν Kaub (ἢ Κῶβ), ὅθεν διεπεραιώθη τῷ 1814 ὁ Πρωσσικὸς στρατός, κατόπιν δὲ τὴν Comblenz (ἢ Κομφλουεντία, ἢ Κοβλεντία, ἢ Κοβλέντζα), ἧτις εἶναι πόλις ὄχυρὰ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης μετὰ τὸ ἐπιφοβον φρούριον Ehrenbreinsteia (ἢ Ἐρεμβρεϊστανία), κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης. Ἡ πόλις αὕτη ἐκυριεύθη τῷ 1799 ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ἀπὸ ταύτης ὁ Ῥήνος ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν διεσθυσιν (ΒΔ), καὶ διέρχεται χώραν εὐκαρπον, βέων ἐν μιᾷ κοίτη

(1) Ὡς καὶ διὰ τὰς γαλλικὰς χώρας, αἰτίνας κατόπιν τῆς εἰρήνης τοῦ 1871 ἐγένοντο γερμανικαί, ἐξακολουθοῦμεν θεωροῦντες αὐτὰς γαλλικὰς, διότι πρόκειται περὶ τῶν πραγμάτων ὡς εἶχον πρὸ τοῦ πολέμου, αὐτὰ καὶ διὰ τὴν Γερμανίαν διατηροῦμεν τὴν διαίρεσιν αὐτῆς ὡς εἶχε πρὸ τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐνώσεως εἰς αὐτοκρατορίαν, καθόσον τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν κράτη διατηροῦσι τὴν ἀκεραιότητά των.

πλατεία και μεγαλοπρεπεί, ἥς τινος ἡ διάβασις εἶναι εὐυπεράσπιστος, ποτίζει τὴν Neuvied (ἢ Νευιδίδια), ὅπου οἱ Γάλλοι ὑπὸ τὸν Hoche (ὁ Χὼς) διέβησαν τῷ 1797 τὸν Ῥήνον καὶ ἐνίκησαν τοὺς Αὐστριακοὺς, τὴν Bonn (ἢ Βόννα), ἄλλοτε ὀχυρὰν, τὴν Koeln ἢ Cologne (ἢ Κολο- νία, Ἀγριππίνα) ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἥτις εἶναι πόλις μεγάλη φρούριον πρώτης τάξεως, ἐνούμενον μὲ τὴν Deuts (ἢ Διουτία) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ἐπίσης ὀχυρὰν. Ἡ ἔνωσις πραγματοῦται διὰ γεφύρας ἐπὶ λέμβων, μήκους 950 μέτρων. Κατόπιν ἀφίνει δεξιὰ τὴν Neuss (ἢ Νεῦσα), κειμένη ἐπὶ τῆς Erft (ἢ Ἐρφτη), ποτίζει τὴν Dusseldorf (ἢ Δουσελδρόφτη), ἄλλοτε ὠχυρωμένη, περᾶ κατὰ 4 χιλιομέτρα ἀπὸ τῆς Grevelt (ἢ Κρεβέλτη), καὶ μακρύτερα παρὰ τὴν Rhinberg (ἢ Ῥηνοβέργη), πόλιν ἄλλοτε ὠχυρωμένην καὶ ὑποστᾶσαν πολλὰς πολιορκίας. Οὐχὶ μακρὰν ταύτης κείται ἡ Clostercamp (ἢ Κλοσταρκάμπη), ἔνθα τῷ 1760 οἱ Γάλλοι ἐνίκησαν τοὺς Ἀνωθεριανούς. Ὁ τόπος δεξιὰ τοῦ ποταμοῦ εἶναι βουνώδης, πλήρης θάμνων καὶ ἄμμου· ἀριστερὰ δ' ὁ τόπος εἶναι ἐπίπεδος, ἀνοικτός, πλήρης βυάκων καὶ διωρύγων, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἰσχύν του. Ὁ Ῥήνος διέρχεται ἔπειτα ἀπὸ Wesel (ἢ Βέσελ), οὕσαν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ὀχυρωτάτην, ἔχουσαν προγεφύρωμα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης. Τέλος ὁ Ῥήνος φθάνει εἰς τὸ φρούριον Schenk (ἢ Σχέγκη), γνωστὸν διὰ τὴν διάβασιν τῶν Γάλλων τῷ 1672. Ἐκεῖ καταλείπει τὴν Πρωσικὴν χώραν καὶ εἰσέρχεται εἰς Ὀλλανδίαν, ἔνθα προσαγορεύεται Κ α τ ω Ῥ ῆ ν ο ς.

Ὁ Μεσαῖος Ῥήνος ἀπὸ Bäle εἰς Wesel ἐκτείνεται εἰς μῆκος 549 χιλιομέτρων, καὶ δύναται νὰ διαιρηθῇ εἰς δύο, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ἐν Mayence γωνίας. Τὸ πρῶτον ἡμισυ, μήκους 282 χιλιομέτρων, ὑπερασπίζεται τὴν Νότιον Γερμανίαν, τὸ δ' ἕτερον ἐκτάσεως 237 χιλιομέτρων, ὑπερασπίζεται τὴν Βόρειον Γερμανίαν. Εἰς τὰ περίξ τῆς Mayence ὁ Ῥήνος ἔχει πλάτος 6,800 μέτρων, εἰς Bonn 400 μ., εἰς Cologne 500 μ. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τὸ βῆθος αὐτοῦ μεταβάλλεται μεταξὺ 2—7 μέτρων. Ἡ ταχύτης αὐτοῦ εἶναι 99 μέτρων. Τὸ ἕαρ τὰ ὕδατα αὐτοῦ ὑψοῦνται κατὰ 4 μέτρα.

Ἡ ὅλη ἔκτασις τῆς στρατηγικῆς ταύτης ἀμυντηρίου διὰ τὴν Γερμανίαν γραμμῆς καλύπτεται ὑπὸ τῶν ὀκτώ ἐπιστήμιων γερμανικῶν φρουρῶν Ulm (ἢ Οὐλμη), Rastadt (ἢ Ῥαστάτη), Gernersheim, Landau, Mayence, Coblenz, Colongne καὶ Wesel.

Διαβάσεις τοῦ Ῥήνου.

Πρὸς διάβασιν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην τοῦ μεσαίου Ῥήνου ὑπάρχουσι γέφυραι διαρκεῖς ἐπὶ ἀκατίων εἰς Στρασβοῦργον, Forf-Vauban, Gernersheim, Spire, Worms, Mayence, Coblenz, Cologne, καὶ Wesel. Κάτωθι τῶν σημείων τούτων, ὡς καὶ μεταξὺ τῶν σημειωθεισῶν γεφυρῶν, ἀπαντῶνται πολλαὶ κινηταὶ γέφυραι καὶ πορθμεῖα· π. χ. εἰς Sels, Lauterbourg, Maxau (ἢ Μαζῶ), Oppenheim (ἢ Ὀππεγαμία). Ἐπίσης ὑπάρχουσι γέφυραι σταθεραὶ διὰ τοὺς σιδηροδρόμους εἰς Στρασβοῦργον, Mannheim (ἢ Μαγγαμία), Mayence, Coblenz, Cologne, Dusseldorf, καὶ γέφυρα ἐπὶ ἀκατίων εἰς Maxau, διὰ τὴν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου συγκοινωνίαν τῆς Winden (ἢ Βίνδεν) καὶ τῆς Καρlsruῆς. Ὁ Ῥήνος δέχεται πλοίαρια ἐλαφρὰ ἀπὸ τῆς Bäle· εἰς Mannheim ἄρχεται ὁ πλοῦς τῶν ἀτμοκινήτων· τέλος πλοῖα πολεμικὰ μέχρι 40,000 τόννων δύναται νὰ φθάσῃσι μέχρι τῆς Κολωνίας.

Τὸ ἀριστερὸν τῆς Λεκάνης τοῦ Ῥήνου.

Ἐνῷ ἐν παντὶ πολέμῳ γαλλογερμανικῷ ὁ Ῥήνος ὑπάρχει ὁ πρῶτος στρατιωτικὸς σκοπὸς, ἡ χώρα ἢ ἐντεῦθεν τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης, ἐκεῖθεν δὲ τῆς δεξιᾶς τοῦ Moselle, ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Βοσγίων κατεχομένη, εἶναι τὸ πρῶτον θέατρον τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων· καθόσον ἡ χώρα αὕτη εἶναι ἡ πρώτη, ἐν ἣ γίνεται ἀναγκαίως ἡ συνάντησις τῶν ἀντιπάλων. Τυφόντι οἱ μὲν Γάλλοι κατέχουσι τὴν Ἀλσατίαν καὶ τὴν Λορραίνην, οἱ δὲ Γερμανοὶ τὴν παραρρήνιαν Βαυαρίαν καὶ τὴν ὁμόνυμον Πρωσίαν. Ἀναγκαίως λοιπὸν ὀφειλομεν νὰ σπουδάσωμεν τῶν χωρίων τούτων τὰ διευκολύνοντα τὰς κοινωνίας, ἧτοι τὰ τῶν συγκαοινωσιῶν, καὶ τὰ διακωλύοντα τὴν ἐλευθερίαν τῶν στρατιωτικῶν κινήσεων, ἧτοι τοὺς ποταμοὺς, οἵτινες χύνονται εἰς τὸν Ῥήνον διὰ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης, ὡς καὶ τὰ ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου ὄρη.

α) Ποταμοὶ χυρόμενοι εἰς τὸν Ῥήνον διὰ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης.

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ νότου, παρατηροῦμεν ὅτι οἱ εἰς τὸν Ῥήνον χυρόμενοι διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ποταμοὶ εἶναι οἱ ἑξῆς·

1ον. Ὁ Ill (ὁ Ἰλλ), κατερχόμενος ἀπὸ τῶν τελευταίων τοῦ Γούρα

κορυφῶν, ῥέει σχεδὸν παραλλήλως τοῦ Ῥήνου, ποτίζων τὴν Altkirch (ἢ Ἀλτκίρχη), κειμένη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Bâle εἰς Belfort (ἢ Βελφόρτη), τὴν Mulhouse ἢ Mulhausen (ἢ Μυλούζη), καὶ τὴν Colmar (ἢ Κόλμαρ), ἔνθα ὁ ποταμὸς εἶναι πλευστὸς, πρὸς δὲ τὴν Schelstadt (ἢ Σχελστατάδη), ὠχυρωμένην ὑπὸ τοῦ Βωθᾶν καὶ ὑπερασπιζομένην τὴν στενωπὸν τῆς Saint-Marie-aux-Mines (ἢ Σαιν-μαρί-ο-μιν, ἤτοι ἡ Ἁγία Μαρία τῶν μεταλλείων). Ὁ Ἰλλ, πλησιάζων κατόπιν ἔτι μᾶλλον τὸν Ῥήνον, διαπερᾶ διὰ τριῶν αὐτοῦ βραχιόνων τὸ Στρασοῦργον καὶ χύνεται 4 χιλίο-
μετρα κάτωθι ταύτης.

2ον. Ὁ Moder ἢ Mosier (ὁ Μόττερ), κατερχόμενος τῶν Βοσγίων ὀρίων καὶ ἀποτελούμενος ὑπὸ δύο ῥυάκων, ὧν ὁ μὲν γεννᾶται πλησίον τοῦ μικροῦ φρουρίου Petite-Pierre (Μικρὰ λίθος, πετίτ-πιέρ), ὅπερ ὑπερασπίζεται μίαν στενωπὸν τῶν Βοσγίων, ὁ δ' ἕτερος διέρχεται ἀπὸ Lichtenberg (ἢ Λιχτεμβέργη), θέσιν στρατιωτικῆν. Ὁ Μόττερ ποτίζει τὴν Haguenau (ἢ Χαγενῶ), ὠχυρωμένην μὲ τείχος ἀπλοῦν πυργοφόρον, κυριευθεῖσαν ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν τῷ 1793, ἔνθα καὶ πάλιν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Hoche ἐνίκησε τοὺς ἰδίους. Τέλος ὁ Μόττερ φθάνει τὸν Ῥήνον κάτωθι τῆς νήσου, ὅπου ὑψοῦται τὸ ὄχυρόν Βωθᾶν (le fort-Vauban). Ὁ ποταμὸς οὗτος ἀφίνει ἀριστερὰ τὴν Phalsbourg (ἢ Φαλσοῦργη) κατὰ 359 μέτρα, πόλιν ὄχυρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βωθᾶν, ἣτις, κειμένη παρὰ τὴν κορυφὴν τῶν Βοσγίων, ὑπερασπίζεται τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Στρασοῦργου, ποτίζει τὴν Σαβέρην (Saverne), ἄλλοτε ὠχυρωμένην, τὴν Deutweiler (ἢ Δεττβείλερ), καὶ λήγει κάτωθι τῆς Drusenheim (ἢ Δρου-
ζεχαμία).

3ον. Ὁ Lauter (ὁ Λούτος ἢ Λαούτερος), κατερχόμενος ἀπὸ τῶν Βοσγίων, ἀφίνει δεξιὰ τὴν Pirmasens (ἢ Πιρμάσεν), ἔνθα οἱ Γάλλοι τῷ 1793 ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Πρώσων ῥέει ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, εἰσέρχεται εἰς τὴν τῆως Γαλλικὴν χώραν, ποτίζει τὴν τῆως γαλλικὴν Weisembourg (τὸ Βεισεμβοῦργον), ὑπὸ μόνου τείχους ὑπερασπιζομένην καὶ περίφημον διὰ τὰς γραμμάς, αἵτινες παρεκτείνονται τοῦ ροῦ τοῦ Lauter μέχρι τοῦ Ῥήνου. Αἱ γραμμαὶ αὗται, κυριευθεῖσαι τῷ 1793 ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ἐκυριεύθησαν πάλιν ὑπὸ τοῦ Hoche. Ὁ Lauter ἀπο-
λήγει εἰς τὸν Ῥήνον κάτωθι τοῦ Lauterbourg.

Οἱ τρεῖς οὗτοι ποταμοὶ ἀνήκουσιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐσχόσης

τῆς συνθήκης τοῦ 1815, εἰς τὴν Γαλλίαν· ἡ δὲ λεκάνη αὐτῶν ἀπετέλλει οὕτω ἀρκούντως καλὰ φυσικὰ σύνορα τῆς Γαλλίας, εἶναι δὲ τόπος ὅλως στρατιωτικός.

4ον. Ὁ Queich (ὁ Κουεῖχος), ὅστις κατέρχεται τῶν Βοσγίων καὶ ποτίζει τὴν Landau (τὸ Λανδαύιον), ὄχυρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βωθᾶν, εἰς μάτην πολιορκηθεῖσαν τῷ 1793 ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ἀφαιρεθεῖσαν ἀπὸ τῆς Γαλλίας τῷ 1815, ἐξ οὗ καθιστῶνται τὰ Βόσγια ἀνοικτὰ ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου, καὶ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν κατὰ τῆς Γαλλίας ἐχθρὸν ν' ἀποφύγη τὰ σύνορα τοῦ Ῥήνου (tourner). Ὁ ποταμὸς ἀπολήγει εἰς Gernersheim.

5ον. Ὁ Nahe (ὁ Ναῦος), κατερχόμενος ἀπὸ τοῦ ὄρους Hundsrück (τὸ Οὐννικὸν Βουνόν), ποτίζει τὴν Kreuznach, (ἢ Κρεῦσνάχη), θέσιν στρατιωτικῆν, ἣτις ἐπισκοπεῖ τὴν ὁδὸν ἀπὸ Μογονδίας εἰς Saarlouis (ἢ Σααρ-
λούη), καὶ δέχεται τὸν Glane (ὁ Γλάνος), ὅστις διέρχεται ἀπὸ Kaiserslautern (τὰ Καισαρικὰ Λουτρά) καὶ ἀπολήγει εἰς Bingen.

6ον. Ὁ Moselle (ὁ Μοζέλας, ὁ Μοσέλλας), κατερχόμενος τῶν ὀρέων Faucilles, ποτίζει τὴν Remiremont (ἢ Ρεμιρεμόντη), τὴν Epinal (ἢ Ἐπινάλ), τὴν Toul (ἢ Τοῦλ), πόλιν ἀκανονίστως ὠχυρωμένην, ἣτις κλείει τὴν ἀπὸ Nancy (Νανσύ) εἰς Bär (Bar) ὁδόν, τὴν Frouard (ἢ Φρου-
άρδη) ἀπέναντι τῆς συμβολῆς τοῦ Meurthe (ὁ ποταμὸς Μέρθ) εἰς τὴν συνάντησιν τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Μέρτ καὶ τοῦ Στρασοῦργου, τὴν Pont-à-Moisson (ἢ Ποντ-α-Μοισσόν), τὴν Mets (Μέτς), φρούριον πρώτης τάξεως.

Ἡ Mets ἦτο τὸ κέντρον τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Γαλλίας μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Meuse (ἢ Μεῦση). Τὰ κυριώτερα ὄχυρώματα αὐτῆς ἔμ-
προσθεν τοῦ τείχους τοῦ ὑπὸ τοῦ Βωθᾶν εἶναι οἱ διπλοὶ ρέφανοι (doubles couronnes) τοῦ Moselle καὶ τοῦ Belle-Croix (Καλοῦ σταυροῦ), ἀριστοουργήματα τοῦ Cormontaigne.

Ὁ Moselle ποτίζει κατόπιν τὴν Thionville (ἢ Θιονβίλλη), φρούριον συνιστάμενον ἀπὸ ἑνδεκα προμαχῶνας, καλυπτομένους ὑπὸ τινων προ-
κεχωρημένων ἔργων. Ἐν ὄχυρόν (fort) καὶ ἔργον κερατοειδῆς (à cornes) ὑπερασπίζεται τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐπισκοπεῖ τὰς ὁδοὺς τῆς Σααρλόης (Saarlouis) καὶ τῆς Trèves (ἢ Τρέβη), πολιορκηθείτης ὑπὸ τῶν Πρώσων τῷ 1792 καὶ 1814. Ὁ Μοσέλλας ἐξέρ-
χεται τῆς Γαλλίας ὡς εἶχον τῆως τὰ πράγματα εἰς τὴν πόλιν Sierck (ἢ Σιέρκη), ἄλλοτε ὠχυρωμένην, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν παραρρήμιον Πρωσ-

σίαν, όπου ποτίζει τὴν Trier ἢ Trèves (τὸ Τριβέριον), καὶ ἐκείθεν χύνεται εἰς τὸν Ῥήνον κατὰ τὴν Coblenz (ἢ Κοβλεντία).

Ὁ ποταμὸς οὗτος, οὕτως ὡς ἔστιν ἐλικοειδής, διαπερᾶται ἀπανταχοῦ τῆς Γαλλίας· παρέχει δὲ κενὸν μεταξύ τῶν Βοσγίων καὶ τῶν Ἀρδένων (les Ardennes) ὁρέων διὰ τῶν δύο ὁδῶν τῆς Trèves καὶ τοῦ Λουξεμβούργου πρὸς τὴν Θεομβίλλην. Ἐξω τῆς Γαλλίας εἶναι ὀλιγώτερον εὐδιάβατος, ὡς βαθὺς, ἀπόκρημος καὶ σκολιός, ὁ δὲ τόπος γέμει βράχων καὶ δασῶν, αἱ δὲ συγκοινωνίαι εἶναι σπάνιαι. Τὸ πλάτος εἶναι 75 μ. ἐντὸς τῆς Γαλλίας, 140 μ. εἰς Trèves, 200 μ. εἰς Comblenz. Εἶναι πλεῖστος ἀπὸ τῆς συμβολῆς τοῦ Meurthe εἰς διάστημα 300 χιλιομ. Εἰς τὸν Moselle εἰσρέουσι α) ὁ Meurthe (δεξιὰ), ἐρχόμενος ἀπὸ τῶν Βοσγίων καὶ ποτίζων τὴν Sainte-Dié, κέντρον τῶν ἀπὸ τῶν Βοσγίων ἐρχομένων ὁδῶν, διέρχεται παρὰ τὴν Luneville (ἢ Λουνβίλλην), καὶ ποτίζει τὴν Νανσύ (Nancy), παλαιὰν πρωτεύουσαν τῆς Λοραίνης· β) ὁ Seille (ὁ Σείλλης), ὅστις ποτίζει τὴν Marsal, φρούριον διακριθὲν κατὰ τὸν δέκατον ἑβδόμον αἰῶνα καὶ κείμενον ἐντὸς ἐλώδους πεδιάδος, σχεδὸν ἀκατάληπτον· συνδέεται ἀφ' ἐνὸς μὲ τὴν Phalsbourg, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὸ Μέτς πρὸς κάλυψιν τοῦ διαστήματος μεταξύ τοῦ Moselle καὶ τῶν Βοσγίων ὁρέων. Ὁ Seille ἀπολήγει εἰς Meis, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ βάλτων καὶ ἑλών, ἅτινα χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Meis· γ) ὁ Sure (ὁ Σούρος), ἀριστερὰ κατερχόμενος ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν Ἀρδένων, ἀπολήγει οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐμβολῆς τοῦ Saare (ὁ Σάραρος), δέχεται δὲ πολλοὺς ποταμοὺς, ὧν ὀνομαστότερος εἶναι ὁ Alzette (ὁ Ἄλζεττης), ὅστις, ῥέων εἰς κοιλάδα βραχώδη καὶ βαθεῖαν, ποτίζει τὸ Λουξεμβούργον (Luxembourg), ἐν τῶν ἰσχυροτέρων τῆς Εὐρώπης φρουρίων· δ) ὁ Saar ἢ Saaro (ὁ Σάραρος), δεξιὰ κατερχόμενος τῶν Βοσγίων, ποτίζων τὸ Σααρεβούργον (Saarebourg) καὶ ἐξέρχόμενος τῆς Γαλλίας ἄνωθι τῆς Saareguemines (ἢ Σααραγεμίνης), παρὰ τὴν πολίχνην Forbach (ἢ Φορβάχ), ἀφοῦ δεχθῆ τὸν Blies (ὁ Βλίος). Ὁ Saare δέχεται τὸν Erlach, ὅστις διέρχεται ἀπὸ Deux-Ponts (Δύω-γέφυραι), πρωτεύουσαν τῆς Ῥηνίτης Βαυαρίας, καὶ ἀπὸ Bitch (ἢ Βίτχη), μικρὸν φρούριον ἔχον ἰσχυροτάτην ἀκρόπολιν, ἣτις καλύπτει τὴν εἰσοδὸν τῶν Βοσγίων ὁρέων. Ὁ Saare ῥέει κατόπιον παραλλήλως τῶν πρὸ τῆς εἰρήνης τοῦ 1874 πρῶστικῶν συνήρων καὶ ποτίζει τὴν Saarbrücke (τὸ Σααρβρούκον) καὶ τὴν Saarlouis, ὀχυρωτάτην πόλιν, ἥστινος ἡ εἰς τὴν Πρωσίαν παραχώ-

ρησις κατὰ τὸ 1815 ἄφινεν ἀνοικτὰ ἔλα τὰ ὄρια τῆς Γαλλίας, τὰ μεταξύ τῶν Βοσγίων καὶ τοῦ Moselle. Ὁ ποταμὸς οὗτος ἤνοιγεν ἐντελῶς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας μεταξύ Μέτς καὶ Στρασβούργου.

6) Ὁρη ἀριστερὰ τοῦ Ῥήνου.

Ἀριστερὰ τοῦ Ῥήνου καὶ παραλλήλως τοῦ ροῦ αὐτοῦ ἐκτείνονται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τὰ Βόσγια ὄρη (les Vosges), διαχωρίζοντα τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἀπὸ τῶν τοῦ Moselle (ὁ Μοσέλλας). Τὸ μέρος τῶν Βοσγίων, τὸ ἀληθῶς κρατιωτικὸν ἐμπόδιον, εἶναι πρὸς τὰ κάτω τοῦ μεσαίου Ῥήνου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τούτου (τοῦ μεσαίου) μέχρι τοῦ ποταμοῦ Lauter, ἔνθα ἀνταποκρίνονται τὰ κεντρικὰ Βόσγια ὄρη, ταῦτα εἶναι χαμηλὰ, ὀμαλὰ· κατὰ τὰς πηγὰς δὲ τοῦ Lauter ἀποτελοῦν ἀπλῶς τόπον βουνώδη ἐντελῶς βατόν. Τὰ ὄρη ταῦτα, ὧν ἡ δυτικὴ κλιτύς εἶναι προσκλινεστέρα τῆς ἀνατολικῆς, ἔχουσιν ἐν γένει μορφὰς ὠραίας καὶ στρογγύλας, τὰς δὲ κορυφὰς χαμηλὰς, οὐδὲν δ' ἐπὶ τὸ πολὺ παρουσιάζουσιν ἀπόκρημον μέρος. Αἱ κοιλάδες αὐτῶν, οὔσαι κάθετοι εἰς τὴν γενικὴν τῶν διεύθυνσιν, ἐξαίρεσι τῶν δύο μεγαλητέρων, ἦτοι τῆς τοῦ Ἰλλ δεξιὰ καὶ τῆς τοῦ Μοσέλλα ἀριστερᾶ, ἀνοίγουσι διόδους τόσον ὠραίας καὶ τόσο εὐκόλους, ὥστε τὰ Βόσγια ὄρη πρὸ τῆς διακλαδύσεως αὐτῶν δυσκόλως δύναντα νὰ φυλαχθῶσι. Κατόπιον τὰ Βόσγια διακλαδίζονται, καὶ ὁ μὲν τῶν δύο κλάδων, ὁ τοῦ Hardt ἢ τοῦ Tonnerre (τὸ Κεραύνιον ὄρος) ἀπολήγει εἰς Μαγοντίαν (Mayence), ὁ δ' ἕτερος, ὁ τοῦ Hochwald ἢ Hundsrück (τὸ Οὐνικὸν βουνόν), ἐκεινόμενος εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου μεταξύ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Μοσέλλα, ἀπολήγει εἰς Κομβλεντίαν. Τὰ ὄρη ταῦτα ἐξασκοῦσι πραγματικὴν στρατιωτικὴν ἐπιβροῆν εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, καθὼ ἀναγκαίως διαχωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων τῶν γραμμῶν τῶν ἐργασίῶν.

γ) Συγκοινωνίαι.

Καθὼσον ἀφορᾷ τὰς συγκοινωνίας τὰς διαμέσου τῶν κυρίως λεγομένων Βοσγίων ὁρέων, ἅτινα ἄλλως τε δὲν παρουσιάζουσι σπουδαίον τι κώλυμα εἰς τὰ στρατεύματα, αὐταὶ δὲν εἶναι ὀλίγα· ἔχομεν οὕτω κοινωνίαν ἀπὸ Epinal (ἢ Ἐπινάλ) εἰς Mulhouse διὰ τῶν πηγῶν τοῦ Μοζέλλα, τῆς στενωποῦ τοῦ Bussang (ἢ Βουσσάγγη) καὶ Thaan (Θάν) ἀπὸ Saint-Dié (σαϊντ-διέ) εἰς Colmar διὰ τοῦ λαίμου τοῦ Bonhomme

(Βονόμ): από Saint-Dié εις Schelestadt διὰ τῆς στενωποῦ τῆς Saint-Marie-aux-Mines· ἑτέραν ἐπίσης ἀπὸ Faint Diè εις Στρασβοῦργον διὰ τοῦ λαίμου τοῦ Schirmak (Σχιρμάκ): ἑτέραν ἀπὸ Σααρεβούργου διὰ τοῦ Φαλσβούργου καὶ τῆς Σαβέρνης εις Στρασβοῦργον. Ἡ κοινωμία αὕτη εἶναι ἡ μεγάλη ὁδὸς τῶν Παρισίων, φυλασσομένη διὰ τοῦ Φλασβούργου καὶ παραπλευρῶς ἔχουσα τὸν ἀνατολικὸν καλούμενον σιδηρόδρομον, πρὸς δὲ τὸν ἀπὸ Saareguemine εις Haguenau διὰ τοῦ φρουρίου Bitche (ἢ Βίτση).

Αἱ περὶ ὧν εἴρηται συγκοινωνίαι ἀφορῶσι τὴν κοινωμίαν χώρας γαλλικῆς ἔθνεσιν καὶ ἔθνεσιν τῶν Βοσγίων ὁρέων καὶ ἐντεῦθεν τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου ὡς δὲ καὶ ἀλλαχού εἴρηται, δὲν παρουσιάζουσι σπουδαίας δυσκολίας εις τὰς ἐμπολέμους στρατίας. Μεταβαίνομεν ἤδη εις τὴν ἐξέτασιν τῶν συγκοινωνιῶν ἀπὸ τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου διὰ τῶν παραρρήγιων Πρωσικῶν καὶ Βαυαρικῶν ἐπαρχιῶν.

Ὅπως εἰσδύση τις ἀπὸ τῆς Γαλλίας εις τὸ μέρος τοῦ Ῥήνου τὸ διαπερῶν τὴν Βόρειον Γερμανίαν κάτωθι τῆς Mayence μέχρι τοῦ σημείου, καθ' ὃ ὁ ποταμὸς οὗτος εἰσέρχεται εις τὴν Ὀλλανδίαν, κυρίως εἰπεῖν, ὑπάρχει μόνος ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Mets, διὰ τῆς Forbach (ἢ Φορβάχ) εις Bingen, κατὰ μῆκος τῆς Nahe (ἢ Νάχη).

Ἡ διακλάδωσις, ἣτις ἀπὸ Sarrebrouck καταβαίνει τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Saare, ὅπως φθάση εις Trèves, σταματᾷ αὐτόθι. Ἀπὸ Trèves εις Coblenz δὲν ὑπάρχει σιδηρόδρομος, ἀλλ' ἀπλῆ κοινὴ ὁδὸς διέρχεται τὴν κοιλάδα τῆς Moselle, πέραν δὲ τῆς Trèves συνήθως ὁδὸς ἄγει εις Aix-la-Chapelle. Βορείότερον ὑπάρχουσι παλλαὶ γραμμαὶ σιδηροδρόμων πρὸς τὸν Ῥήνον, κοινωνοῦσαι μετὰ τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ διέρχονται διὰ κρατῶν οὐδετέρων, τοῦ Βελγίου καὶ τοῦ Λουξεμβούργου. Μία αὐτῶν, διερχομένη ἀπὸ Mets, Thionville, Luxembourg καὶ Aix-la-Chapelle, τρέχει ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν σχεδὸν παραλλήλιως ἄλλου σιδηροδρόμου, ὅστις κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου ἐνώνει τὰ παραρρήγια φρούρια καὶ φθάνει μέχρι Germersheim.

Αἱ πρὸς τὸ ἔδαφος τῆς Βορείου ὀμοσπονδίας ἀπὸ τῆς Γαλλίας διαβάσεις εἶναι λοιπὸν ὀλιγαριθμοί, δὲν ἔχει ὅμως οὕτω, προκειμένου περὶ ἐδάφους τῆς Νοτίου Γερμανίας, τοῦ ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου, ὅπερ ἐκτείνεται ἀπὸ Lauterbourg εις Mayence καὶ Bingen, ὑπεραπιζόμενον

ὑπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ Germersheim, ὅπερ μετὰ τὴν Landau ἀποτελεῖ ἐμπροσθοφυλακὴν ἐντὸς τοῦ Παλατινάτου. Φθάνει τις εις τὰ μέρη ταῦτα εἴτε ἀπὸ τῶν δυτικῶν μερῶν τῶν Βοσγίων ὁρέων, ἐκτεινομένων διὰ τοῦ Hardt εις τὴν παραρρήγιον Βαυαρίαν, εἴτε διὰ τῶν ἀνατολικῶν εις τὴν πεδιάδα τοῦ Παλατινάτου.

Διὰ τοῦ δυτικοῦ τῶν Βοσγίων ὁρέων δύναται τις νὰ ἐξέλθῃ ἀκόμη τῆς Γαλλίας εις Forbach, διὰ νὰ κατευθυνθῇ ἐπὶ τῶν δύο ἰσχυρῶν θέσεων τοῦ Kaiserslautern καὶ τοῦ Pirmasens, αἵτινες ὑπῆρξαν θέατρον πολλῶν ἀγώνων, ὡς οὔσαι ἡ κλεις, ἡ μὲν πρὸς βορρᾶν, ἡ δὲ πρὸς νότον, ὅλων τῶν ὁδῶν, αἵτινες ἀπὸ τοῦ Hardt ὄρου ἐξέρχονται εις τὸ Παλατινάτον. Εἰς Kaiserslautern φθάνει τις διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Mets, χωριζόμενος εις Neunbirchen ἀπὸ τοῦ σιδηροδρόμου Bingen-Mayence. Πέραν τοῦ Kaiserslautern διευθύνεται τις πρὸς μὲν τὴν Mayence διὰ τῆς Kaisersstrasse, τῆς στενωποῦ τῆς Dreisen καὶ τῆς Alzey πρὸς δὲ τὴν Worms, Mannheim καὶ Spire διὰ τῶν δύο στενωπῶν, αἵτινες ἀπὸ Frankenstein ἀφίνουσι τὸ Hardt εις Durkheim πρὸς βορρᾶν, εις Neustadt πρὸς νότον. Ὁ σιδηρόδρομος ἀκολουθεῖ τὴν τελευταίαν ταύτην στενωπὸν ἀπὸ Kaiserslautern πρὸς Neustadt, σταθμὸν σημαντικώτατον ἐν τῷ Παλατινάτῳ, διότι εἶναι, εις τὴν ἐξοδὸν τοῦ Hardt, ἡ διασταύρωσις τεσσάρων διευθύνσεων σιδηροδρόμων. Μετὰ τὴν Neustadt φθάνει τις τὸν Ῥήνον εις Ludwigshafen ἀπέναντι τοῦ Mannheim, πόλιν ἀξίζουσαν προσοχῆς, διότι εὐρίσκεται μετὰ τῶν δύο ὠχυρωμένων στρατοπέδων τῆς Mayence καὶ τοῦ Germersheim, ἡνωμένων διὰ σιδηροδρόμου ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου. Ἐξ ἄλλου φθάνει τις εις Pirmasens διὰ διακλάδωσεως τῶν Deux-Ponts, μετὰ τῶν ὁποίων ἀκολουθεῖ ὁδὸν συνήθη. Ἀπὸ τῆς ἰσχυρᾶς θέσεως τοῦ Pirmasens καταβαίνει τις εις τὸ Παλατινάτον α'. ἀκολουθῶν τὴν Queich διὰ τοῦ λαίμου d' Anweiler, ἣτις προσκρούει ἐπὶ τῆς Landau, καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τοῦ Germersheim· β'. διὰ τῆς Bergraben, μεταβαίνων ἔπειτα εις τὸν σταθμὸν τοῦ Windar, καὶ εις τὴν διακλάδωσιν τῆς Calsrahe διὰ τῆς Maxaa· γ'. διὰ τῆς Landau πρὸς Wissembourg· καὶ δ'. ἔτι ὀπισθεν φθάνει τις τὴν Ἀλσατίαν διὰ Bitche καὶ Haguenau.

Κατὰ δευτέρον λόγον, ἐὰν θέλῃ τις νὰ εἰσδύσῃ διὰ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῶν Βοσγίων ὁρέων, μετὰ τῶν Hardt καὶ τοῦ Ῥήνου, διέρχεται τὴν Lauter ἀπὸ Lauterbourg εις Wissembourg, ἀλλὰ

πίπτει εἶχον ἐκείθεν χιλιόμετρα ἐπὶ τῆς Queich, ἥτις σφραῖζεται ἐπὶ τῆς Landau καὶ Germersheim. Ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ Γάλλοι, κατὰ τοὺς πολέμους τῆς ἐπαναστάσεως, διῆλθον ἐντεῦθεν πρὸς Mayence ὁδεύοντες, ἀλλὰ τότε τὸ μὲν φρούριον Landau, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Vauban, τρίς ἀνῆκεν ἀπὸ αἰῶνος, τὸ δὲ δευτέρον Germersheim δὲν εἶχεν ἐγερθῆ εἰσέτι κατ' αὐτῶν. Εἰς σιδηρόδρομος διαπερᾶ τὴν Alsace καὶ τὸ Πλατιγᾶτον διὰ τοῦ Strasbourg, Wiessembourg, Worms καὶ Mayence.

Διὰ τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης μελέτης ἐγνωρίσαμεν τὰ κατὰ τὸν Ῥήνον, τὰς ὀχυρώσεις αὐτοῦ, τὰ φυσικὰ ἐμπόδια καὶ τὰς συγκοινωνίας, αἵτινες ὑφίστανται, καθ' ὧν ὀφείλει ὁ πρὸς τὴν ἀριστερὰν τοῦ Ῥήνου ὄχθην πορευόμενος Γάλλος νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ὡς ἐπίσης ἢ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ταύτης ὄχθης ἐν τῇ Γαλλίᾳ ἐφορμῶν Γερμανός. Ἡ μελέτη αὕτη ἀνάγεται καθαρῶς εἰς τὴν στρατιωτικὴν γεωγραφίαν, ἥτις ἐξετάζει πᾶν τὸ ἐπὶ τῆς γῆς δυνάμενον νὰ ἔχῃ ἐπιβρῶν εἰς τὰ στρατιωτικά. Ἦδη κατερχόμεθα εἰς τὸν κύριον ἡμῶν σκοπὸν, ἥτοι τὴν καθαρῶς στρατιωτικὴν ἐξέτασιν τῆς χώρας ταύτης, τῆς μεταξὺ Βοσγίων, Μοσέλλα καὶ Ῥήνου, μελετῶντες αὐτὴν πρῶτον σχετικῶς πρὸς ἐπιδρομὴν γερμανικὴν, καὶ εἶτα σχετικῶς πρὸς ἐπιδρομὴν Γαλλικὴν. (ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΠΙΣΘΟΓΕΜΩΝ ΟΠΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΑΥΤΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΕΖΙΚΟΥ.

(μετάφρασις)

Ἡ ἱστορία τοῦ ὀπλισμοῦ τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, αἱ διαδοχικαὶ φάσεις, δι' ὧν οἱ ὀπλισμοὶ οὗτοι διῆλθον, τὰ

πολυάριθμα πρότυπα, αἵτινα ἐγένοντο δεκτὰ εἰς διαφόρους ἐποχάς, τὰ αἷτια τῶν μετασχηματισμῶν, οἵτινες ἐπῆλθον ἐπ' αὐτῶν τῶν προτύπων, αἱ ἀρχαί, ὅθεν ἐπήγασαν οἱ λόγοι τῶν μετασχηματισμῶν τούτων, ὅλα ταῦτα παρουσιάζουσι ἀντικείμενα σπουδῆς πάμπολλα καὶ πλήρη ἐνδιαφέροντος, ἐφ' ὧν οἱ ἀξιωματικοὶ παντὸς ὅπλου δύνανται καὶ ὀφείλουσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἀναζητήσεις καρποφόρους· διότι ὅλα ταῦτα τ' ἀντικείμενα συνδέονται κατ' εὐθείαν μετὰ τῆς τακτικῆς τῶν διαφόρων ὅπλων, κατὰ τὰς ἐποχὰς τὰς μᾶλλον ἐνδιαφερούσας τῆς στρατιωτικῆς ἱστορίας.

Εἰς τὰς μελέτας τῶν ταύτας θέλουσιν ἰδεῖ, ὅτι αἱ ἐπαναστάσεις, αἱ γεόμεναι εἰς τὴν τακτικὴν διὰ τοῦ πνεύματος τῶν μεγίστων στρατηγῶν, συνωδεύθησαν πάντοτε δι' ἀλλαγῆς λίαν σπουδαίας εἰς τὸν ὀπλισμὸν.

Εἰς τὸν 17ον αἰῶνα ὁ Γουσταῦος Ἀδόλφος, εἰς τὸν 18ον Φριδερικός ὁ Β', καὶ εἰς τὸν 19ον αἰῶνα Ναπολέων ὁ μέγας φέρουσιν ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης συστήματα τοῦ πυροβολικοῦ νέα, τουφέκια τελειοποιημένα, καὶ χρῶνται τακτικῆς, ἣν γενῶσι σύμφωνον πρὸς τὰ νέα αὐτῶν συστήματα προσβολῆς.

Ἄλλ' οἰοδῆποτε καὶ ἂν ἦ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παρελθουσῶν τούτων σπουδῶν, δὲν σταματῶμεν εἰς αὐτάς, διότι ἡ ἐπιστήμη τῶν ὅπλων ἔκαμε τοιαύτας προόδους ἀπὸ τριάκοντα ἡδὴ ἐτῶν, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν εἰς αὐτάς ἢ ὀλίγα μαθήματα, αἵτινα νὰ τύχωσιν ἐφαρμογῆς ἀμέσου εἰς τὸν νέον στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν καὶ τὴν τακτικὴν, ἥτις ἐξ ἀνάγκης προκύπτει ἐντεῦθεν καὶ ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ συστηματοποιεῖται.

Διὸ περιοριζόμεθα εἰς μόνον τὸν νέον ὀπλισμὸν τῶν κυριωτέρων ἐπικρατειῶν, εἰς τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ καὶ τὰς συγχεύσεις, αἵτινες ἀπὸ τούτου ἀποβρέουσι, ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῶν στρατευμάτων, ἐπὶ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν.

Φαίνεται ὁμως ἡμῖν ἀναγκαία, ὅσον στενόχωρον καὶ ἀνῆναι τὸ ὄριον ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν ἐποψιν, ἢ ἐπὶ τροχάδην περιγραφή τῶν μετασχηματισμῶν, οὓς ὑπέστη ὁ γενικὸς ὀπλισμὸς κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, χωρὶς νὰ ἐπιμείνω-
 μιν εἰς τὰς ὀνομασίας τῶν διαφορῶν προτύπων, καὶ χωρὶς νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν λεπτομέρειαν τῶν διαφορῶν, αἵτινες τὰ χαρακτηρίζουσιν.

Ὅπλα φορητὰ τοῦ 1850.

Κατὰ τὸ ἔτος 1830, ἐκτὸς προτύπων τινῶν ὀπλῶν ἐχόντων εἰδικὸν προορισμὸν, ὡς τὰ τουφέκια τῆς τειχομαχίας, αἱ καρβίνοι τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν, τὰ ἐλαφρὰ ὅπλα δι' ὑπαξιωματικούς, δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ὄπλον ἀυλακωτὸν εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς στρατούς.

Εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ μόναι προεπασχολήσεις, αἵτινες ἐφαίνοντο ὀδηγοῦσαι εἰς τοὺς προσδιορισμοὺς τῶν προτύπων, ἦσαν ἡ στερεότης, ἡ χρηματικὴ ἀξία, ἡ εὐκολία διατηρήσεως ἐν ἐκστρατείᾳ, τὸ βῆρος, ὅπερ, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν στρατιώτην, ἐμελλε νὰ καθιστᾷ ὑποφερτὴν τὴν ὀπισθοχώρησιν τοῦ ὄπλου, καὶ τὸ μῆκος αὐτοῦ, ὅπερ ἔπρεπε νὰ κανονίζεται πρὸς τὸ ἀνάστημα τῶν στρατιωτῶν, τῶν προσκαλουμένων νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ ὅπλα ταῦτα.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀλκὴν, ἡ πείρα εἶχεν ἀποδείξει, ὅτι σφαῖρα μολύβδινος βάρους 27 μέχρις 29 γραμμαρίων ἦτο ἡ καταλληλοτέρα, ὅπως ριφθῆ μετὰ μεγίστην ταχύτητα, χωρὶς νὰ καταστήσῃ τὴν ὀπισθοδρόμησιν τοῦ ὄπλου λίαν δυνατὴν ἐντεῦθεν προέκυπτεν ἡ ὀλκὴ τῶν 17—18 ὑποχιλιόμετρον.

Ἄλλὰ τὰ ἀνιχνευτικὰ πνεύματα δὲν ἔμειναν ἄεργα· καὶ ἐντὸς ὀλίγου, θέσαντα εἰς πρᾶξιν τὰ ἀποτελέσματα, αἵτινα τοῖς ἐδόθησαν ὑπὸ τῶν θεωρητικῶν σπουδῶν τῆς μαθηματικῆς

ἐπὶ τῆς στροφῆς τῶν σωμάτων, ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἡδύνατο νὰ ἀυξηθῆ λίαν ἐπαισθητῶς ἡ εὐστοχία τῶν ὀπλῶν, διδομένης κινήσεως περιστροφῆς ὠρισμένης εἰς αὐτὰ διὰ τῆς χρήσεως αὐλάκων, ἀνοιγομένων κατὰ μῆκος τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς κάννης. Ἡ ἰδέα δὲν ἦτο νέα, ἀλλ' ἤδη ἐστηρίζετο ἐπὶ δεδομένων ἐπιστημονικῶν, καὶ ἐπομένως ταχέως προώδευεν.

Αὐλακες τῶν φορητῶν ὀπλῶν.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἐμεγαλύνθη ἐπὶ τοσοῦτον κατὰ τὸ 1840, ὥστε αἱ πλεῖστοι τῶν Κυβερνήσεων παρεδέξαντο ἐν πρότυπον πολεμικῶν ὀπλῶν ἀυλακωτῶν, καὶ ἐξώπλισαν δι' αὐτῶν εἴτε σώματα ὑπάρχοντα ἤδη, εἴτε σώματα νεοσχηματισθέντα.

Ἡ σπουδαιότης, ἣτις ἀπεδίδετο εἰς τὴν εὐστοχίαν, ἠύξανε, καθόσον αἱ σπουδαί, αἵτινες ἐγένοντο μετὰ ζέσεως, ἔφερον καλῆτερα ἀποτελέσματα· ἤδη ἦτο γενικῶς ἀνεγνωρισμένον, ὅτι τὸ μακρὸν σχῆμα τῶν βλημάτων ἦτο συνθήκη ἀναπόφευκτος διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς βολῆς, καὶ ἔκλιναν ἀναποφεύκτως εἰς τὴν σμίκρυνσιν τῶν ὀλκῶν, αἵτινες, ἀπὸ 17 καὶ 18 ὑποχιλιόμετρον, περιωρίσθησαν μετὰ τῶν ὀρίων τῶν 10—14 ὑποχιλιόμετρον, καὶ σχεδὸν ἐφ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην παρεδέξαντο κατ' ἀρχὴν, ὅτι τὸ καλῆτερον πολεμικὸν ὄπλον ἦτο ἐκεῖνο, ὅπερ, πάντων τῶν λοιπῶν ἴσων καὶ ὁμοίων ὄντων, ἀνταπεκρίνετο κάλλιον εἰς τὰς συνθήκας τῆς μακροτέρας ριπῆς καὶ εὐστοχίας.

Γέμισις ἀπὸ τοῦ πυθμένος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ταχύτητα τοῦ πυρός, ἀν ἐγένετο ποτὲ λόγος, ἦτο πῶς νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὑπερβολὴν αὐτῆς. Εἰς μάτην, ἐν διαστήματι 20 ἐτῶν, αἱ ἐφευρέσεις διεδέχοντο ἡ μία τὴν ἄλλην, καὶ πρὸ πάντων ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ

ἐν Ἀμερικῇ· εἰς μάτην πολλὰ πρότυπα ἐπαρουσίασαν πλεονεκτήματα, ἀφ' ὧν ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ὠφέλεια, ἂν ἐπεδιώκετο ἢ ἐπ' αὐτῶν σπουδῇ. Ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1860 ὅλα τὰ πρότυπα ὄπλων γεμιζομένων ἀπὸ τοῦ πυθμένος, αὐτὰ ἐδοκιμάσθησαν εἰς Πετροῦπολιν, εἰς Βιέννην, εἰς Λονδῖνον καὶ εἰς Παρισίους, ἐπέστησαν τὰς δοκιμὰς ἀπλῶς, ὅπως εὐχαριστηθῇ ἐν μέρει ἢ κοινῇ γνώμη, ἧς ἢ πίεσις ἤρξατο γενομένη ἐπαισθητή. Αἱ δοκιμαὶ αὗται ἐγένοντο ἐπίσης ἐπὶ τῶ σκοπῶ ἀνερευνησεῶν ἐπὶ εὐστοχίᾳ, ἧς πλεῖστα τῶν ὄπλων τούτων περιελάμβανον τὰς συνθήκας εἰς βαθμὸν ἀξιοσημείωτον.

Τοιαύτη ἦτο ἡ γενικὴ κατάστασις τῶν πραγμάτων κατὰ τὸ 1864, ὅτε ἐν Γαλλίᾳ ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκε κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα διαταγὴν κατασκευῆς προτύπου τουφεκίου, γεμιζομένου ἀπὸ τοῦ πυθμένος καὶ ὀκτῆς πλησιαζούσης τὰ 10 ὕποχ. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ μόνον μία ἐξ ὄλων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων κάμνει ἐξαίρεσιν, καὶ δὲν συμμερίζεται τὴν γενικὴν ἰδέαν ἐπὶ τῶν ἐλαττωμάτων τῶν ταχυβόλων ὄπλων.

Ἡ Πρωσσία μὲ εὐθύτητα σκέψεως, ἧτις περιποιεῖ τὴν μεγαλύτεραν τιμὴν εἰς τὸν πρακτικὸν νοῦν τῶν Κυβερνήσεων αὐτῆς, ἐνόησε τὰς ὠφελείας, ἃς ἡ μεγάλη ταχύτης τοῦ πυρὸς δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς ἐποχὴν δεδομένην τῆς μάχης, καὶ μὴ ἐμποδιζομένη ἀπὸ τοῦ ἐπιχειρήματος, ὅπερ ἔθεντο ἐμπρὸς ἅπασαι αἱ λοιπαὶ Δυνάμεις, τῆς λίαν μεγάλης ἐξοδεύσεως τῶν πολεμοφοδίων, τῆς δυσκολίας τῆς ἀνανεώσεως αὐτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης, τοῦ ἀδυνατοῦ τοῦ παρεμποδίσαι τὸν στρατιώτην τοῦ βάλλειν καὶ κατακαίειν ὅλα τὰ φυσέκια αὐτοῦ εἰς στιγμὰς ἀκαταλλήλους, ἀπέναντι, λέγομεν, ὄλων τούτων τῶν παρουσιαζομένων δυσκολιῶν ἡ Πρωσσία παρέδεδεξάτο κατὰ τὸ 1841 τὸ βελονωτὸν ὄπλον, μὲ τὴν

ἀπόφασιν νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἐλάττωμα τῆς μεγάλῃς τῶν φυσέκιων ἐξοδεύσεως διὰ τῶν φροντιδίων, ἃς ἐμελλον νὰ καταβάλλωσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν μόρφωσιν τῶν στρατιωτῶν αὐτῆς καὶ διὰ τῆς πειθαρχίας.

Μεθ' ὅλας τὰς εἰδοποιήσεις καὶ τὰς συμβουλάς πλειόνων πολεμικῶν ἀνδρῶν, τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πολέμου τοῦ 1849 εἰς τὴν Σαξωνίαν καὶ τὸ Μέγα Δουκάτον τῆς Βαδεν, ὡς ἐπίσης τοῦ πολέμου τοῦ 1863 εἰς τὸ Σλέσβιχ—Ὀλστειν, οὐδόλως ἠνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ οὐδεμιᾶς τῶν λοιπῶν τῆς Εὐρώπῃς Δυνάμεων· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1866 ἐπῆλθε γενικὴ ἐκπληξίς.

Οὐδαμοῦ ἐκτοτε οὐδεμία συζήτησις, καὶ τὴν ἐπαύριον τῆς Σαξωνίας, ὅλας αἱ Δυνάμεις, μεγάλας ἢ σμικραὶ, παρέδεδξαντο ἐν ἀρχῇ τὴν ἀπὸ τοῦ πυθμένος γέμισιν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἦσαν ἐτοιμοὶ, καὶ κατόπιν τῶν δοκιμῶν, τῶν γενομένων εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σιαλὼν (Châlons) ἐπὶ 500 ὀπισθογεμῶν ὄπλων, τριῶν διαφορετικῶν προτύπων, ἐγένετο δεκτὸν κατὰ μῆνα Αὐγούστου τὸ ὄπλον, δι' οὗ ὀπλισθῆ κατόπιν ὅλον τὸ πεζικόν, καὶ ὅπερ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἔτους τῆς παραδοχῆς αὐτοῦ· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ὄπλον τοῦ προτύπου τοῦ 1866, ἦτοι τὸ ἐκ τοῦ ἐφευρετοῦ κληθὲν ὄπλον Σασεπῶ.

Ὀπλον Γαλλικὸν τοῦ προτύπου τοῦ 1866 ἢ Σασεπῶ.

Τὸ γαλλικὸν ὄπλον, ὡς καὶ τὸ πρωσσικόν, χρᾶται φυσέκιφ φέροντι τὸ ἐκκαυμά του οὕτως, ὥστε, ἅμα γίνῃ ὁ πυροβολισμὸς, εἰν μὲνει τίποτε ἐντὸς τοῦ ὄπλου· ἀπάντη τὰ λείψανά τοῦ φυσέκιου καίοντα ἢ ἐκτινάσσοντα. Καὶ μὲ τὰ δύο ταῦτα πρότυπα δὲν δύναται νὰ φοβηθῇ τις δυσκολίαν διὰ τὴν εἴταγὴν τοῦ φυσέκιου, ἢ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐκ μετάλλου

ἢ χονδροχάρτου δοχείου (coulot, πύελος), ὡς συμβαίνει γενικῶς εἰς τὰ πρότυπα ὄπλων, ἐν οἷς γίνεται χρῆσις φυσικῶν ἐχόντων περιτύλιγμα στερεόν, ἅτινα καλοῦνται διὰ τοῦτο φυσείκια μεταλλικά.

Καθόσον ἀφορᾷ τὴν εὐστοχίαν, τὸ γαλλικὸν ὄπλον εἶναι τοῦλάχιστον ἴσον πρὸς τὸ καλῆτερον τῶν πολεμικῶν ὄπλων, ἅτινα ἐγένοντο δεκτὰ ἢ καὶ γωστὰ ἐν Εὐρώπῃ, χάρις δὲ εἰς τὴν ὅλην αὐτοῦ, ὑπερτερεῖ ἅπαντα εἰς τὴν ῥιπὴν.

Ἡ ἀεροτομὴ αὐτοῦ εἶναι τεταμένη (ὀλιγώτερον κυρτῆ), ὅσον οὐδεμία οὐδενὸς ὄπλου, ὅπερ ἐπιτρέπει, εἰς τὰς μικρὰς ἐν μάχῃ ἀποστάσεις, τουτέστι μέχρι 250 μέτρων, τὴν χρῆσιν τῆς φυσικῆς σκοποβολῆς, χωρὶς νὰ καταφεύγωσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὸ ὑψόμετρον ὅλον δὲ τὸ ἔδαφος ἀπὸ τοῦ βάλλοντος μέχρι τῆς ἀποστάσεως τῶν 250 μέτρων εἶναι ἐπικίνδυνον εἰς τὸν ἐκτεθειμένον ἐχθρὸν, καθόσον ἢ τοῦ βλήματος ἀνύψωσις ἢ καταβίβασις ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τῆς σκοποβολῆς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 0,50 μέτρον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ταχύτητα τοῦ βάλλειν, τὸ ὄπλον Σασεπῶ δὲν καθυστεροῖ οὐδενὸς ὄπλου, οὐδὲ τῶν λεγομένων ἐπαναληπτικῶν. Ὁ στρατιώτης μετὰ σπουδὴν πέντε ἢ ἕξ παρουσιῶν εἰς τὰς ἀσκήσεις εὐκόλως κατανατᾷ νὰ βάλῃ δέκα βολὰς ἀνὰ πᾶν λεπτόν τῆς ὥρας, διατηρῶν βολὴν ἀσφαλῆ κατὰ τὴν διεύθυνσιν. Ἐὰν δὲ ἦναι ἐπιδέξιός καὶ ἄξιός, ὑπερβαίνει εὐκόλως τὸν μεσαῖον τοῦτον ὀρισμόν.

Ἐλαφρότερον τοῦ πρωσικοῦ ὄπλου, τὸ γαλλικὸν βαρύνει μόνον 4 χιλιόγραμμα ἄνευ λόγχης, μεθ' ὅλην δὲ τὴν σχετικὴν αὐτοῦ ἐλαφρότητα, ἢ ὀπισθοδρόμησις αὐτοῦ εἶναι μόλις ἐπαισθητῆ, καὶ οὐδέποτε καθίσταται ὀχληρὰ, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾗ ἡ διάρκεια καὶ ἡ ταχύτης τοῦ πυρός.

Ἡ πωματώσις (lobturation), γιγνομένη δι' ἐνὸς στραγγ-

γύλου τεμαχίου καουτσιῦ, προσκολλημένου ἐπὶ τοῦ κινήτου πυθμένος, εἶναι πλήρης, καὶ ἐὰν, ἐνεκεν κακῆς κατασκευῆς, τὸ πῶμα φθαρῆ, ἢ ἀντικατάστασις αὐτοῦ ἐνεργεῖται εἰς διάστημα ἔλασσον ἐνὸς λεπτοῦ.

Ἡ λύσις καὶ δέσις τοῦ μηχανισμοῦ δὲν παρουσιάζουσιν οὐδεμίαν δυσκολίαν· οὕτως ἡ συντήρησις τοῦ ὄπλου ἐν ἐκστρατείᾳ εἶναι εὐκόλος, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀναγκαία, ὡς καὶ εἰς ὅλα τὰ ὄπλα, ἢ δὲ σπουδαιότης αὐτῆς εἶναι μεγάλη, καθόσον ἀπὸ τῆς καλῆς συντηρήσεως ἐξαρτᾶται ἡ εὐκολία τῆς γεμίσεως καὶ ἡ εὐστοχία.

Ἐνὶ λόγῳ, τὸ τουφέκιον προτύπου τοῦ 1866 εἶναι ὄπλον πολέμου ἐξαιρετόν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀπεδείχθη ἀνανταγώνιστον, ὅποταν ὁ στρατιώτης, καλῶς πειθαρχῶν καὶ καλῶς ὀδηγούμενος, χρᾶται αὐτῷ καταλλήλως καὶ μὲ κρῦον αἴμα.

Τὸ μηχανῆμα εἶναι ὅσον οἷόν τε ἐντελές, τὸ δ' ἀποτέλεσμα, ὅπερ παράγει, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς δεξιότητος τῶν χρωμένων. Διὰ τοῦτο πᾶσαι αἱ τῶν ἀξιωματικῶν προσπάθειαι πρέπει νὰ τείνωσιν εἰς τὸ νὰ μελετήσωσι καλῶς τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ, καὶ τὰ τακτικὰ μέσα, ἅτινα εἶναι τὰ καταλλήλοτερα πρὸς παραγωγὴν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων.

Χρῆσις τοῦ ὄπλου τοῦ προτύπου τοῦ 1866 ἢ Σασεπῶ.

Πρὸς περαιῶσιν τῆς συντόμου ταύτης πραγματείας τοῦ ὀπλισμοῦ τῆς ἐκστρατείας τῶν Γάλλων προσθεταί ὀλίγαι λέξεις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ τουφεκίου τοῦ προτύπου τοῦ 1866. Μέχρι τοῦδε ἐξετάσαμεν τὸ τουφέκιον τοῦ πεζικοῦ ὑπὸ τὰς ιδιότητας αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν ῥιπὴν, τὴν εὐστοχίαν καὶ τὴν ταχύτητα τοῦ πυρός· ὑπὸ τὴν τριπλῆν δὲ ταύτην ἐπισημασθεῖσαμεν, ὅτι εἶναι ἀνώτερον μὲν ὅλων σχεδόν τῶν

γνωστών τουφεκίων, οὐδενὸς δὲ κατώτερον. Ἐσημειώσαμεν τὴν ελαφρότητα αὐτοῦ, καὶ εἰδείξαμεν, χωρὶς νὰ ἐπιμεινῶμεν, τὴν εὐκολίαν τῆς λύσεως αὐτοῦ καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ ἐν ἐκστρατεία, ὅθεν ἐξαρτᾶται ἡ καλὴ τοῦ ὅπλου ἀξία, καὶ ἐπομένως ἢ εἰς τὸ ὅπλον τοῦ ἐμπιστοσύνη τοῦ στρατιώτου, ἀνευ τῆς ὁποίας συνθήκης δὲν ὑπάρχει πλέον οὔτε κρῦον αἶμα, οὔτε τακτική, οὔτε δυνατὰ ἐπιτυχία.

Μένει ἡμῖν νὰ εἰπῶμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς σπαθοβατο-νίδος (sabre-baïonette) καὶ τῆς χρήσεως αὐτῆς.

Ὡς καὶ τὸ ὄνομα τὸ δεικνύει, ἡ χρῆσις αὐτῆς εἶναι διπλῆ. Μόνη, μὴ τιθεμένη ἐπὶ τοῦ τουφεκίου, εἶναι ὅπλον ἀγγεμάχον, κατάλληλον καὶ ἰσχυρὸν εἰς πάλιν σώματος πρὸς σῶμα. Τιθεμένη δὲ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ σωλήνος τοῦ τουφεκίου, πληροῖ τὸν σκοπὸν τῆς βατιονίδος. Φερομένη εἰς τὸ πλευρὸν ἐντὸς τῆς χαλυβδίνης θήκης αὐτοῦ, ἐνθαρρύνει τὸν στρατιώτην μᾶλλον ἢ ἡ βατιὸνίς ἐντὸς τῆς λεπτιῆς ἐκ δέρματος θήκης αὐτῆς. Τέλος ἐν ἐκστρατεία δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς πλείστας περιστάσεις ὡς ἐργαλεῖον κοπτερόν, ὅπως ὁ στρατιώτης κόψῃ ξύλα, ὅπως καταστήσῃ αἰχμηροὺς τοὺς πασσάλους ἢ προσφέρῃ λιανόξυλα διὰ τὸν ζυμὸν.

Τιθεμένη ἐπὶ τῆς κάννης ἀποτελεῖ ὅπλον παρακεντήσεως μακρὸν, ὅσον καὶ τὸ προηγούμενον τουφεκίον τοῦ πεζικοῦ, θεωρίας δὲ ἐκπληκτικωτέρας ἐκείνης τῆς βατιονίδος· πρέπει ὁμως ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ διαχείρισις αὐτοῦ καὶ λογχισμαχία δὲν εἶναι τοσοῦτον εὐχερεῖς, ὅσον σὰν προηγούμενως διὰ τοῦ παλαιοῦ προτύπου. Τοῦτο δὲ προκύπτει οὐχὶ μόνον ἀπὸ τοῦ σχήματος τῆς λεπίδος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ πολὺ ἀνώτερον βᾶρος τῆς σπάθης. Καὶ περὶ κατὰ 200 γραμμάρια ελαφροτέρως τῆς τῶν καραβίνων, ζυγίζει κατὰ 280 πλέον ἢ ἡ βατιὸνίς· ἐπομένως εἰς τὰ πύρα, καθ' ἃ ἡ

σπάθη εἶναι ἐπὶ τῆς κάννης, ἡ εὐστοχία καὶ ἡ ταχύτης τοῦ πυρός ὑποφέρουσιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος κουράζεται ταχύτερον. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὀπλιζῆται τὸ τουφεκίον μὲ τὴν σπαθολόγχην αὐτοῦ ἢ κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν νομίζεται ἐνδεχομένη ἡ χρῆσις αὐτῆς.

Ἡ τοποθέτησις τῆς σπάθης εἰς τὸ ἄκρον τῆς κάννης εἶναι ταχίστη, μὲ ὅπλον δὲ ταχυπυρὸς, οἷον τὸ τουφεκίον προτύπου τοῦ 1866, δὲν δύναται νὰ φοβηθῇ τις ποτὲ τὸν ἀποπλισμὸν, ἐφ' ὅσον τῷ μένουςι φυσέκια εἰς τὴν πυριτοθήκην.

Εἶναι λοιπὸν προτιμότερον, ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, τὸ ἀφίνειν τὴν σπάθην εἰς τὴν θήκην αὐτῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πυρῶν, ὅσον κατὰ τὰς ἐν πολυγώνω ἀσκήσεις, ὅσον καὶ κατὰ τὴν πραγματικὴν ἐν τῇ μάχῃ ἐνέργειαν· καὶ δὲν πρέπει νὰ ὀπλιζῆται δι' αὐτῆς τὸ τουφεκίον, ἢ καθ' ἣν στιγμήν πάλιν σώματος πρὸς σῶμα εἶναι ἀναπόφευκτος, εἴτε κατὰ τοῦ πεζικοῦ, εἴτε κατὰ τοῦ ἵππικοῦ, ἐτοιμαζομένου πρὸς ἐπιθέσιν. Ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης πρέπει τὸ τουφεκίον νὰ μένῃ ἀνευ τῆς σπαθολόγχης, ὅπως μὴ παραβλάπτῃται ἡ εὐστοχία καὶ μὴ ἐλαττοῦται ἡ ταχύτης τοῦ πυρός, ἂν ἡ ταχύτης αὐτῆ θεωρῆται ἀναγκαία.

Ἄγγλια.

Ἡ Ἄγγλια ἀπὸ τοῦ 1853 μέχρι τοῦ 1865 εἶχε μορφώσει ὀπλισμὸν πλήρη μὲ τὸ τουφεκίον τοῦ Ἐνφιάλδου (Enfield). Τὸ ὅπλον τοῦτο ἦτο αὐλακωτὸν ὀλκῆς 14 ὑποχ., 7, ἀξιοσημειωτὸν διὰ τὴν εὐστοχίαν αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1866 ἀπερασίσθη ὁ μετασχηματισμὸς τῶν ὄπλων τούτων εἰς τὸ σύστημα τοῦ Σνίδερ (Snider). Κινητὴ κωλάθρα ἀνοίγουσα κατὰ πλευρὰν ἀνακαλύπτει τὸν μυχὸν τοῦ ὄπλου καὶ συγχωρεῖ τὴν εἰσάγωγὴν φυσέκιου

μεταλλικοῦ χυττικῆς ἀναφλέξεως. Ἡ κωλάθρα φέρει τὸν κρουστήρα, ὅστις μεταδίδει εἰς τὸ ἐμπόρευμα τὸν κτύπον τῆς σφύρας, καί, ὅταν κλείηται, δυνάμεθα νὰ πυροβολήσωμεν. Τὸ μεταλλικὸν περι κάλυμμα τοῦ φυσεκίου ἐξάγεται διὰ τινος ἐξαγωγέως, ὅστις εὐρίσκεται συνδεδεμένος μετὴν κινήτην κωλάθραν.

Τὸ ὄπλον, μὴ χάσαν οὐδὲν κατὰ τὴν εὐστοχίαν διὰ τοῦ μετασχηματισμοῦ, ἐκέρδισεν ἐξ ἄλλου ταχύτητα πυρὸς ἐλάσσονα μὲν ἐκείνης τοῦ γαλλικοῦ τουφεκίου, ἀλλὰ κατὰ τι ἀνωτέραν τῆς τοῦ πρωσικοῦ τουφεκίου. Εἶναι σχεδὸν τὸ γαλλικὸν μετασχηματισθὲν τουφεκίον μετὴν λίαν σπουδαίαν διαφορὰν τῆς ὀλκῆς, ὅπερ εἶναι ὑπὲρ τοῦ ἀγγλικοῦ, οὔτης 14 ὑποχ., 7, ἀντὶ 18 ὑποχιλιομέτρων.

Μέχρι τοῦδε ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις εὐχαριστεῖται εἰς τὸν μετασχηματισμὸν τοῦτον, καὶ δὲν παρεδέχθη ὄπλον νέου τινὸς προτύπου περιμένει, καὶ ἡ ποιότης καὶ ἰδιότης τοῦ ὀπλισμοῦ αὐτῆς δικαιολογοῦσι τὴν ἀναβολὴν ταύτην.

Ὁλλανδία καὶ Βέλγιον.

Ἡ Ὁλλανδία ἐμιμήθη τὴν Ἀγγλίαν καὶ μετασχηματίζει τὰ τουφεκία αὐτῆς τῶν ὀλκῶν 12 ὑποχ., 6 καὶ 26 ὑποχ., 7, εἰς τὸ ἀγγλικὸν σύστημα.

Τὸ Βέλγιον παρεδέχθη σύστημα μικτὸν μετασχηματισμοῦ, ὅστις καταντᾷ τὰ παλαιὰ αὐτοῦ ὄπλα σχεδὸν ὄπλα νέα. Ἡ κἀνήν ἠλλάχθη, ἡ δὲ νέα ἔχει τὴν γαλλικὴν ὀλκὴν 11 ὑποχ., ἀντὶ 18, ἥτις ἦτο ἡ ὀλκὴ τοῦ παλαιοῦ. Τὸ ὄπλον γεμίζεται ἀπὸ τοῦ πυθμένος κατὰ τὸ σύστημα Ἀλβίναη καὶ χράται φυσεκίον μεταλλικόν.

Πρωσσία.

Ἡ Πρωσσία διατηρεῖ τὸ βελονωτῶν αὐτῆς ὄπλον ὀλκῆς 15

ὑποχ., 3. Τὸ ὄπλον τοῦτο, τὸ ἀρχαιότερον τῶν βελονωτῶν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιτυχία ἔτχε μεγάλην ἀντήχησιν ἀπὸ 5 ἐτῶν, ἔχει τὸ ἀνεκτίμητον πλεονέκτημα τοῦ ἐνοσπεῖρειν εἰς τὸν πρωσικὸν στρατὸν ἐμπιστοσύνην, τὴν σήμερον ἀπεριόριστον, τὴν ὁποίαν ἡ Κυβέρνησις καταβάλλει πάσας αὐτῆς τὰς προσπάθειάς ὅπως διατηρῆ καὶ ὑπεραυξάνη.

Ἄλλ' ἐξετάζων τις μετὰ κρῦον αἷμα καὶ ἀνευ προκαταλήψεως τὸ δοξασθὲν τοῦτο ὄπλον, δὲν δύναται νὰ ἐμποδισθῆ ὅπως ἀνακαλύψῃ ὅτι, παρὰ τὰ ἀδιαφιλονείκητα πλεονεκτήματα αὐτοῦ, παρουσιάζει καὶ σπουδαία μειονεκτήματα.

Τὰ πλεονεκτήματα εἶναι ἡ ταχύτης τοῦ πυρὸς, ἥτις ἐπιτρέπει εἰς τὸν γεγυμνασμένον στρατιώτην νὰ βάλλῃ ἐξάκις ἢ ἐπτάκις εἰς τὸ λεπτόν, ἡ εὐστοχία αὐτοῦ εἰς τὰς μικράς ἀποστάσεις τῆς μάχης, ἥτις καθιστᾷ τὸ ρίμμα αὐτοῦ λίαν ἀποτελεσματικὸν μέχρι τῆς ἀποστάσεως τῶν 300 μέτρων, ἡ ἀπλότης τοῦ μηχανισμοῦ αὐτοῦ, ἣν δὲν ἐφθασεν ἐντελῶς οὐδὲν σύστημα βελονωτῶν ὀπλων, ἐκσφενδανίζον φυσικία χάρτινα, ἡ εὐκολία τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ, ἡ καλὴ διάθεσις τοῦ ἐμπυρεύματος, ὅπερ κάλλιστα προφυλάττεται. Τέλος εἶναι ἐν χρήσει ἀπὸ εἰκασαετίας εἰς τὸν Πρωσικὸν στρατὸν, καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο, ὅπερ μόνος ὁ χρόνος δύναται νὰ δώσῃ, ἐπιτρέπει εἰς ὅλους τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιωτας, διὰ τῆς συνθείας τοῦ ὄπλου τούτου, τὴν γνώσιν τῶν μέσων τοῦ ἐπανορθοῦν διὰ τῶν φροντίδων, ἃς τῷ δίδουσι, τὰ τῆς λεπτομερείας μειονεκτήματα, ἅτινα παρουσιάζονται πάντοτε εἰς τὰ ἐν χρήσει ὄπλα, καὶ τὸ μὴ παραμελεῖν οὐδεμίαν ἀναγκαίαν φροντίδα, ὅπως τὰ διατηρῶσιν εἰς κατάστασιν παραγωγῆς ὀλοκλήρου τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ ἐν ὄρα πολέμου.

Σημειοῦμεν ἤδη τὰ μειονεκτήματα αὐτοῦ. Τὸ βῆρος αὐτοῦ

ἀνευ βαυοννίδος εἶναι κατὰ 650 γραμμάρια ἀνώτερον τοῦ γαλλικοῦ τουφεκίου.

Ἡ ῥιπή αὐτοῦ εἶναι βραχεῖα· ἀπὸ δὲ τῆς ἀποστάσεως τῶν 600 μέτρων ἡ εὐστοχία καταστρέφεται καθ' ὀλοκληρίαν, καὶ τὸ σοβαρώτερον, ἡ ταχύτης τοῦ βλήματος ἐλαττοῦται τοσοῦτον, ὥστε τὸ βλήμα παύει, ὡς εἶπεῖν, τοῦ εἶναι ἐπικίνδυνον. Εἰς 1200 μέτρα ἡ ταχύτης τοῦ γαλλικοῦ βλήματος (πρότυπον τοῦ 1866) εἶναι πολὺ ἀνωτέρα τῆς ταχύτητος τοῦ πρωσικοῦ εἰς ἀπόστασιν 600 μέτρων.

Ὁ μηχανισμὸς αὐτοῦ εἶναι ἀπλούστατος, ἀλλ' ὁ διαχειρισμὸς αὐτοῦ εἶναι ἀργότερος καὶ ὀλιγώτερον εὐχερῆς τοῦ γαλλικοῦ ὄπλου.

Ἡ πωμάτωσις δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τὰ ὀπίσω· ἂν καὶ τὸ ὄπλον ᾖναι διατεθειμένον νὰ παράγῃ ἐκχύσεις ἀερίων ἀθλαβεῖς εἰς τὸν βάλλοντα, οὐχ ἦττον ὅμως προκύπτει μεγάλη ἐλάττωσις εἰς τὰς τῶν ἀερίων ἐντάσεις, ταχεῖα φθορὰ τῆς κινητικῆς κωλάθρας, καὶ παρενόχλησις τοῦ μηχανισμοῦ, ὅστις κατὰ τινὰς ἀτμοσφαιρικὰς καταστάσεις καθιστᾷ τὴν γέμισιν ὑπερβαλλόντως κηπιώδη μετὰ μικρὸν ἀριθμὸν πυρῶν.

Τινὲς, προσκεκολλημένοι εἰς τὰς ἰδέας, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὑπερίσχυσαν, περὶ τοῦ κινδύνου τῆς μεγάλης καὶ ταχίστης καταναλώσεως τῶν πολεμοφοδίων, εὐρίσκουσιν ἴσως ἐν τῷ μειονεκτήματι τούτῳ πλεονέκτημα, ἡμεῖς ὅμως ἐπιμένομεν φρονούντες, ὅτι μόνον διὰ τῆς καλῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσσεως τοῦ στρατιώτου, καὶ διὰ τῆς συνηθείας αὐτοῦ εἰς ἀκριβῆ ὑπακοήν τῶν διαταχῶν τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ τις τὴν ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου τῆς ἀκαίρου καταναλώσεως τῶν πολεμοφοδίων, οὐχὶ δὲ νὰ γεννᾶται ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ ὄπλου ἀτέλεια, ἥτις, εἰς τινὰς περιστάσεις, δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ἀκατάλληλον πρὸς βολὴν μετὰ 25—30 πυροβολισμούς.

Τέλος ἡ περιστροφή χορηγεῖται εἰς τὸ βλήμα διὰ τινος ὑποθήματος ἐκ χονδροχάρτου, ὅπερ περικαλύπτει αὐτὸ κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ ὕψους αὐτοῦ, ἀκολουθεῖ δὲ τὴν διεύθυνσιν τῶν αὐλάκων διὰ βίας.

Τὸ ὑπόθημα τοῦτο, ὅπερ πίπτει εἰς 40 ἢ 50 μέτρα ἀπὸ τοῦ στομίου τῆς κάννης, ἀποτελεῖ βᾶρος ἀνωφελὲς 4 περίπου γραμμαρίων, καὶ ἐλαττοῖ ὡσαύτως τὴν ταχύτητα τοῦ βλήματος.

Τὸ φυσέκιον ζυγίζει 12 γραμμάρια, ἧτοι 9 γραμμάρια μᾶλλον τοῦ φυσεκίου τοῦ προτύπου τοῦ 1866.

Τοιαῦτα εἶναι αἱ κυριώτεραι τῶν ἐπικρίσεων, ἃς δύναται τις νὰ κάμῃ ὡς πρὸς τὸν ὀπλισμὸν τοῦ πρωσικοῦ πεζικοῦ· ἐράνησαν δὲ ἀρκούντως σοβαραί, ὅπως μὴ ἀποφασίσῃ τὴν παραδοχὴν αὐτοῦ οὐδεμία ἄλλη ἐπικράτεια μεθ' ἑλὴν τὴν δρμὴν τοῦ μετασχηματισμοῦ, ἣτις κατέλαβεν ὄλον τὸν κόσμον, καὶ ἣτις ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς ἀνανεώσεως ὄλων τῶν ὀπλισμῶν (1).

Ἀυστρία.

Ἡ Αὐστρία παρεδέχθη ἐν νέον τουφεκίον καὶ ταυτοχρόνως μετασχηματίζει τὸν παλαιὸν αὐτῆς ὀπλισμὸν τῆς ὀκτῆς τῶν 13 ὑποχ., 9. Τὸ σύστημα τοῦ μετασχηματισμοῦ εἶναι τὸ τοῦ κυρίου Βάντζελ (Wantzel), ἔχει δὲ ὁμοιότητάς τινὰς πρὸς τὸ ἐν Βελγίῳ παραδεδεγμένον σύστημα τοῦ Ἀλβίνου.

Τὸ νέον ὄπλον (τῶν 10 ὑποχ., 8 ὀκτῆς) εἶναι τοῦ συστή-

(1) Αἱ ἐπικρίσεις αὗται ἐξεπιμήθησαν ἄλλωστε καὶ ἐπὶ τῆς συγκριτικῆς πείρας ἐν τῷ τελευταίῳ γαλλογερμανικῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν τῶν Πρώσων· ἤδη δὲ εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ Πρωσίᾳ τὸ Σασσεπίθ θεωρήθη ἀνώτερον τοῦ βελονωτοῦ, καὶ καθὰ ἀνέγνωμεν, ἐὰν μὴ οἱ Πρώσοι εὕρωσι πρότυπον ἕτερον, προτιμότερον θέλουσι παραδεχθῆ τὸ Σασσεπίθ.

ματος Βέρντι (Wernld) και τὰ δύο δὲ συστήματα ταῦτα χρῶνται φυσεκίους μεταλλικοῖς. Καὶ τὰ δύο ταῦτα εὐρίσκονται ἐν κατασκευῇ, καὶ δὲν ὑπέστησαν δοκιμὰς εἰσέτι ἀρκούντως μεγάλας, συγχωρούσας εἰς τοὺς ξένους τὴν ὀριστικὴν ἐκτίμησιν τῆς πραγματικῆς αὐτῶν ἀξίας. Δύναται τις ὅμως νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκτασιν τῆς βολῆς καὶ τὴν εὐστοχίαν, τὰ ὄπλα ταῦτα εἶναι τοῦλάχιστον ἴσα πρὸς τὰ πρωσσικά. Αἱ ὀλκαὶ αὐτῶν, πραγματικῶς μικρότεραι ἐκείνης τῶν βελονωτῶν ὄπλων, ἢ πωμάτωσις αὐτῶν, ἥτις εἶναι ἐντελής, ὡς συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ ὄπλα, ἐν οἷς ἐπικρατεῖ ἡ χρῆσις φυσεκίων μεταλλικῶν, εἶναι συνθῆκαι μὴ ἀφίνουσαι οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν πρὸς τὴν καλὴν ριπήν τῶν ὄπλων τούτων. Εἰς τὴν παροῦσαν δὲ κατάστασιν τῶν περὶ βλητικῆς γνώσεων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ δώσωσιν ἀρκούσαν εὐστοχίαν εἰς πρότυπον ὄπλου μικρᾶς ὀλκῆς.

Ἰταλία.

Ἐν Ἰταλίᾳ παρεδέξαντο πρό τινας σύστημα μετασχηματισμοῦ τῶν καρβίνων καὶ τῶν τουφεκίων τοῦ πεζικοῦ, ὅπερ ἔχει μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὸ πρωσσικὸν σύστημα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ φυσεκίον ἐπακουμβᾷ ὀπισθεν εἰς ἐπιφάνειαν τινα ἐπίπεδον, εἰς ἣν ἀπολήγει ἢ κινητὴ κωλάθρα, καὶ φέρει ἐν ὑπόθεμα ἀπὸ καουτσού, ὅπως σχηματίζεται εἰς πάντα πυροβολισμὸν ἢ πωμάτωσις.

Ἡ ὀλκὴ τῶν ὄπλων δὲν μετεβλήθη ὅθεν καὶ συνάγεται περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς βολῆς καὶ τῆς εὐστοχίας τοῦ ἰταλικοῦ τουφεκίου, ὅτι δὲν εἶναι, ὡς πρὸς τοῦτο, ἀνώτερον τοῦ γαλλικοῦ μετεσχηματισμένου.

Ὡς πρὸς τὸ νέον ὄπλον παρεδέξαντο κατ' ἀρχὴν, ὅτι ἡ ὀλκὴ αὐτοῦ πρέπει νὰ παραλαμβάνηται μεταξὺ 9 ὑποχ., 5

καὶ 10 ὑποχ. 5· δὲν ἐγένετο ὅμως εἰσέτι δεκτὸν ὀριστικῶς πρότυπόν τι.

Ἰσπανία, Δανία κτλ.

Ἡ Ἰσπανία, ἡ Δανία, καὶ πλείστα τῶν μικρῶν τῆς Εὐρώπης κρατῶν, προμηθεύονται ὄπλα ἀπὸ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Πάντα ἀγοράζουσιν ὄπλα μὲ φυσεκία μεταλλικά. Τὸ σύστημα, ὅπερ φαίνεται μᾶλλον εὐνοούμενον εἰς τὰς ἐμπορικὰς ταύτας ἀνταλλαγὰς, εἶναι τὸ σύστημα τοῦ Ῥεμιγκτῶνος (Remington), ὅπερ πληρέστατα ἐπέτυχεν εἰς τὴν Δανίαν εἰς μακρὰς καὶ εὐσυνειδήτους δοκιμὰς, ἐκτελεσθεῖσας ἐπὶ δέκα χιλιάδων ὄπλων τοῦ συστήματος τούτου.

Ῥωσσία.

Ἡ Ῥωσσία εἶναι ἐπίσης ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μετασχηματισμῶν. Πολυάριθμοι δοκιμαὶ ἐγένοντο μὲ ὄπλα ἐντοπίου ἐφευρέσεως καὶ πρότυπα εἰσαχθέντα κυρίως ἀπὸ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ μᾶς λείπουσιν αἱ ἐπίσημοι πληροφορίαι, ὅπως ὀρίσωμεν τὰ παραδεχθέντα συστήματα, ἐὰν τοῦλάχιστον ἐλήφθη ὡς πρὸς τοῦτο ὀριστικὴ τις ἀπόφασις. Πιστεύομεν ὅμως, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει καθαρισθῆ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Τοιαύτη εἶναι ἐν συντόμῳ ἡ γενικὴ κατάστασις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ὀπλισμοῦ. Βλέπει τις, ὅτι πανταχοῦ ἡ ἰδέα, ἡ πείσασα ἕκαστον κράτος πρὸς παραδοχὴν προτύπου ἐθνικοῦ, ἦτο ἡ ταχύτης τοῦ πυρός. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἕκαστη δύναμις μετασχηματίζει τὸν ὑπάρχοντα ὀπλισμὸν αὐτῆς εἰς γεμιζόμενον ἀπὸ τοῦ πυθμένου, καὶ ἀναζητεῖ πρότυπον νέον, οὗτινος τὸ πῦρ νὰ ἦναι ὅσον οἷόν τε ταχύτερον, καὶ νὰ υπερβαίῃ τὰ παραδεγεμένα παρὰ τοῖς ἄλλοις πρότυπα εἰς τε τὴν ἔκτασιν τῆς

βολῆς καὶ τὴν εὐστοχίαν. Οὕτω βλέπομεν τὰς ὀκτὰς βαθμηδὸν ἐλαττωμένας. Ἡ Γαλλία παρεδέξατο τὴν ὀκτὴν τῶν 11 ὑποχ. — Ἡ Αὐστρία τὴν ὀκτὴν τῶν 10 ὑποχ., 8. — Ἡ Ἰταλία ἔθετο ὡς βᾶσιν τὴν ὀκτὴν μεταξὺ 9 ὑποχ., 5 καὶ τῶν 10 ὑποχ., 5. — Ἡ Ἑλβετία παραδέχεται τὴν ὀκτὴν τῶν 10 ὑποχ., 4. Διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ὀκτῆς ἐλαφρύνεται τὸ βλῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ δοθῇ σχῆμα πλέον ἐπίμηκες, κατάλληλον εἰς τὴν ἀκρίβειαν, καὶ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ βάρους δύναται τις ν' αὐξήσῃ τὴν ταχύτητα τοῦ βλήματος, χωρὶς νὰ κατασταθῇ κοπιώδης ἢ ἐπισθοδρόμησις τοῦ ὄπλου.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗΝ ΤΟΥ «ΕΛΛΗΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ»

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΝ ΚΥΡΙΟΝ ΒΑ. ΒΑΛΤΙΝΟΝ.

Κύριε ταγματάρχα! (1)

Συγχωρήσατέ με, διότι αἱ ὀλίγαι αὐταὶ γραμμαὶ τοῦ ἀσθενεστάτου καλάμου μου ἔρχονται νὰ αἰτήσουν χωρὸν τινὰ ἐπὶ τοῦ ἀξιοτίμου περιοδικοῦ ὑμῶν συγγράμματος, τοῦ «Ἑλλη-

(1) Μετὰ πολλῆς εὐχαριστίσεως καταχωρίζομεν τὴν παρούσαν, καταδεικνύουσαν ὅτι ἐν τῷ στρατῷ ἡμῶν δὲν ἐξέλιπον τὰ τῆς φιλοπονίας σπέρματα, καὶ ὅτι μικρὰ τις καλλιέργεια δύναται πολλὰ καλὰ νὰ παραγάγῃ.

νος Στρατιώτου». Ἄλλ' ἂν κατὰ τὸν κάλαμον ὑστερῶ ἐντελῶς, βεβαιώθητε, κύριε ταγματάρχα, ὅτι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἴδω τὸν στρατὸν τῆς πατρίδος μου ἄξιον τοῦ προσρισμοῦ του, διαφιλονεικῶ τὰ πρωτεῖα.

Ἐπεθύμουν πρὸ πολλοῦ νὰ χαράξω τὰς γραμμαὶς ταύτας, οὐχὶ ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι αὐταὶ ἦτο δυνατόν νὰ βελτιώσουν ἐκεῖνο ὅπερ ἀποβλέπουν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, ὅπως ὑπομνήσω μίαν ἀνάγκην, ἢ μᾶλλον μίαν ἀπαιτήσιν ὑπὲρ τοῦ μικροῦ σώματος, εἰς ὃ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑπηρετῶ.

Τὸ νὰ διατελῇ εἰς ἡν σήμερον εὐρίσκεται περιορισμένην δύναμιν τὸ ἐν Ἑλλάδι ἱππικόν, εἶναι ἀπόρροια τῆς οἰκονομικῆς τοῦ Κράτους καταστάσεως. Ἄλλὰ τὸ νὰ μὴ ἦναι εἰς ἡν ἀρμόζει αὐτῷ εὐάρεστον θέσιν, εἶναι ἀντικείμενον χρῆζον μελέτης, καὶ ἕκαστος ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ σεβασμοῦ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πραγματευθῇ πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν ν' ἀποβῇ αὐτῷ ὠφέλιμον.

Τὸ κατ' ἐμέ, ὅσον μικροτέρα εἶναι ἡ δύναμις αὐτοῦ, τόσον εὐχερέστερα εἰσὶ καὶ τὰ τῆς ἐντελοῦς ἐπὶ τὸ εὐχάριστον καὶ μεμορφωμένον θέσεώς του μέσα. Βεβαίως διὰ τῆς περιορισμένης ταύτης δυνάμεως τὸ σῶμα τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις, ὅτι, ὡς ἔχει σήμερον, προώρισται νὰ κατέλθῃ ἀποτελεσματικῶς καθ' οἰομένηποτε χρόνον εἰς συνάντησιν ἑθρικοῦ στρατοῦ. Ἄλλὰ ὀρθῶς σκεπτόμενοι, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὸ ὡς στέλεχος προωρισμένον νὰ μορφώσῃ μίαν ἡμέραν καὶ καταρτίσῃ ἐν ἀνάγκῃ ὅσην τὸ ἔθνος ἀπαιτήσῃ δύναμιν τοῦ ὄπλου τούτου εἰς πᾶσαν κρίσιμον τῆς πατρίδος ἐποχῆν. Πλὴν, διὰ νὰ καταστῇ τῶν ἐλπίδων τούτων ἄξιον, ἀπαιτεῖται δι' ἰδιαζούσης ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως φροντίδος νὰ παραχθῶσι τὰ μέσα, τὰ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα διὰ τὴν εὐρεῖαν καὶ τελείαν αὐτοῦ διοργάνωσιν. Ταῦτα δὲ, ἂν δὲν ἀ-

πατώμαι, εἰσι τέσσαρα τινά, ἤτοι ἵπποι καὶ ὄπλισμός, ἄνδρες καὶ ἐκπαίδευσις. Ἐγὼ ἐκ τούτων εἰς ἓν καὶ μόνον, τὸ τῶν ἀνδρῶν ἀντικείμενον, θέλω προσθέσει ὀλίγας λέξεις.

Ἡ ἐκλογή τῆς νεοσυλλεξίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁμολογούμενον, ὅτι δὲν εἶναι ὅσον ἀπαιτεῖται αὐστηρά. Τὴν δὲ ἀλήθειαν ταύτην εὐκρινέστερον δύναται νὰ παρατηρήσῃ τις εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἵππικοῦ, εἰς οὗ τὴν γραμμὴν ρίπτων τις τὸ βλέμμα, θὰ ἴδῃ τοῦλάχιστον τὰ δύο τρίτα τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ διὰ πᾶν ἄλλο σῶμα ἴσως ἰκανῶν, οὐδόλως ὅμως καὶ διὰ τὸ ἵππικόν. Οὕτω π. χ. οἱ πλείστοι τούτων εἰσι σπιθαμιαῖοι κατὰ τὸ ἀνάστημα, καχεκτικοὶ κατὰ τὸ σῶμα, κοπιᾶζουσι σπουδαίως ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ δυσανασχετοῦν ἀκόμη ὅπως ὀδηγήσωσιν αὐτόν, ἔστω καὶ διὰ τοῦ ἡσυχου βηματισμοῦ. Τούτους, ἐὰν παρατηρήσῃ τις ἀνίππους, φέροντας τὴν δίπηχον σπάθην, ἢ φέρουν οἱ ἐν Γαλλίᾳ πελώριοι δραγῶναι, θὰ ἴδῃ τὴν μὲν λαβὴν αὐτῆς ἐγγίζουσιν ἐπὶ τῶν ὠμοπλατῶν των, τὴν δὲ ἄκραν τῆς θήκης σειρομένην καταγῆς.

Ἡ κατάλληλος ἐκλογή τῶν νεοσυλλέκτων καὶ ἡ σύμφωνος μὲ τὴν ἰδιότητα ἐκάστου σώματος τοποθέτησις αὐτῶν εἶναι τὸ σπουδαιότερον καὶ τὸ ἀναγκαιότερον πλεονέκτημα, ὅπερ δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν ἐπὶ τὸ τέλειον καταρτισμὸν παντὸς σώματος, καὶ νὰ εὐκολύνῃ ἐγκαίρως τὴν εὐρείαν αὐτοῦ ἐκπαίδευσιν· ἀλλὰ κατὰ μείζονα λόγον ἀναγκαιότερον καὶ προτιμότερον καθίσταται τοῦτο διὰ τὸ ἵππικόν, ὅπερ ἔχει διπλὴν τὴν ἐκπαίδευσιν, σπουδαίας ὑποχρεώσεις καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα καθήκοντα. Οἱ ἄνδρες ἐπομένως, οἱ διὰ τὸ σῶμα τοῦτο ἀναγκαῖοι κατ' ἔτος, ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἐκλέγωνται μετ' ἀκριβοῦς ἐπιστάσις καὶ νὰ ἔχωσιν ἅπαντα τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, ἅτινα δὲν πρέπει νὰ περιορίζωνται μόνον εἰς τὴν σωματικὴν εὐεξίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνά-

πτυξιν ἰδίως, καὶ νὰ λαμβάνηται συγχρόνως ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ἰδαιτέρα πατρὶς ἐνὸς ἐκάστου· διότι, ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο, ἀπεδείχθη τρανῶς, ὅτι οἱ ἐκ τῆς Ἑπτανήσου, τῶν Κυκλάδων καὶ ἄλλων τινῶν μερῶν κληροῦχοι εἶναι ἀνεπίδεκτοι μορφώσεως διὰ τὸ ἵππικόν. Οἱ πλείστοι τούτων διατάζουσι νὰ πλησιάσῃ τὸν ἵππον, πολὺ δὲ περισσότερον νὰ τὸν ἱππεύσουσι, καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἀφίονται νὰ ὀδηγῶνται κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἵππων των, φροντίζοντες μόνον πῶς νὰ διατηρηθῶσιν ἐπ' αὐτῶν. Ἐπειτα λοιπὸν, ὅτι τὸ πλείστον τοῦ χρόνου, τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς ἐγκύμνασιν των, ἀπαιτεῖται νὰ δαπανηθῇ ὅπως ἀποκτήσουσι τὸ θάρρος πρὸς ἵππασίαν, καὶ ἐνίοτε ὀλόκληρος ἡ θητεία των διέρχεται χωρὶς οὗτοι νὰ ὦσι γεγυμνασμένοι ἐντελῶς. Προτιμητέοι λοιπὸν διὰ τὸ ἵππικόν εἰσὶν οἱ ἐκ τῶν ἐξῆς ἐπαρχιῶν, Ἀχαΐας, Ἡλίδος, Μεσσηνίας, Ἀρκαδίας, Ἀργολίδος, Θηβῶν, Φθιώτιδος, καὶ ἐτέρων τινῶν μερῶν.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν θεωρῶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τοὺς ἄνδρας τοῦ ἵππικοῦ καὶ τὰ μέγιστα προτιμητέαν διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.

Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐνεργητικὴ θητεία τῶν ἀνδρῶν τοῦ σώματος τούτου εἶναι λίαν ὀλιγοχρόνιος· ἵνα δὲ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ γίνωνται τέλειοι κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἑαυτῶν τε καὶ τοῦ ἵππου των ἐν βραχεῖ χρόνῳ, πρέπει νὰ ὦσι κατὰ τὸ πνεῦμα κάπως εὐφυεῖς, διὰ νὰ ἐπιδίδωσι καὶ ἀντιλαμβάνωνται ταχέως ὧν τῶν διδασκαλιῶν καὶ τῶν ἀσκήσεων, καὶ ἀποκατασταθῇ οὕτω ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐν γένει ἐκπαιδεύσεως ἀκριβῆς καὶ τελείας, καὶ οὐχὶ οἱ ἄνδρες νὰ διανύωσι τὴν θητείαν των γυμναζόμενοι, καὶ ν' ἀφίενται ἀγύμναστοι.

Ἐὰν λοιπὸν οἱ εἰς τὸ ἵππικόν τοποθετούμενοι νεοσύλλεκτοὶ ᾔηται κατὰ τὸ σῶμα ἐξ ἐνός καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα ἐξ ἄλλου

ἐκλεκτοί, τὸ σύνολον θὰ παριστᾷ ὅ,τι εὐχάριστον καὶ ἐπίζη-
λον τόσον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.
Οἱ ὑπαξιωματικοὶ θὰ ὦσιν ἀκριβεῖς, καὶ θὰ προθυμοποιού-
νται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τελειοτέρας διδαχῆς παρὰ τῶν ἀνω-
τέρων των, μετὰ προθυμίας διδασκομένης εἰς αὐτούς. Ἡ
ὑπηρεσία οὐδαμῶς θὰ προσκόπη, καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο σῶμα
θὰ ἦναι τότε ἄλλο σχολεῖον ἐκπαιδεύσεως, εἰς οὗ τὰς τάξεις
καὶ ὁ τελευταῖος ἵππεὺς ἐν ἀνάγκῃ θὰ δύναται νὰ χρησι-
μεύσῃ ὡς διδάσκαλος προγυμναστής. Τοιοῦτοτρόπως εἰς
μὲν τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας του τὸ
σῶμα τοῦ ἵππικοῦ θὰ ἦναι ὁ στολισμὸς τοῦ στρατοῦ, ἡ δὲ
πατρὶς δικαίως τότε δύναται νὰ ἔχη τὴν πεποιθήσιν, ὅτι εἰς
πᾶσαν ἀνάγκην αὐτῆς οἰαδῆποτε κληθησομένη διὰ τὸ ὄπλον
τοῦτο δύναμις θὰ εὖρη ἐν βραχεῖ χρόνῳ τελείαν καὶ ταχέαν
μόρφωσιν, καὶ ἀληθεῖς προγυμναστάς.

Τὰ πλεονεκτήματα λοιπὸν ταῦτα, ἅτινα ἀπαραιτήτως πρέ-
πει νὰ ἔχη τὸ ὑπάρχον σήμερον ἵππικόν, φρονῶ ὅτι δύνανται
νὰ ἐπιτυχθῶσι πρῶτον διὰ τῆς καλῆς ἐκλογῆς τῶν ἀνδρῶν,
καὶ δεύτερον διὰ τῆς ἰδιαζόντως καταβαλλομένης προσπάθειας
ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν εἰς αὐτὸ αὐστηρᾶς ἐκπαιδεύσεως. Καὶ
διὰ μὲν τὸ πρῶτον θὰ ἦτο καλὸν εἰς ἐκάστην στρατολογικὴν
ἐπιτροπὴν ν' ἀποστέλληται κατὰ τὸν χρόνον τῆς νεοσυλλεξίας
ἐπὶ τούτῳ ἀνὰ εἷς ἀξιωματικὸς τοῦ ἰδίου σώματος, δεδομένου
συγχρόνως τοῦ δικαιώματος τῆς παραδοχῆς ἢ μὴ τῶν τοιού-
των ἀτόμων εἰς τὸν διοικητὴν τῆς ἵππαρχίας, ἅμα οὗτοι
κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐκτίμησιν δὲν ἔφερον τὰ ἀπαιτούμενα συστα-
τικὰ, ἢ δὲν παρέχουν ἐχέγγυα μορφώσεως· διὰ δὲ τὸ δεύτε-
ρον, τὸ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τοῦτο θεωρῶ ζήτημα ἐπίσης σπου-
δαῖον, ἀνηκόν εἰς ἄλλους νὰ τὸ πραγματευθῶσιν εἰδικῶς καὶ
ἐμβριθῶς, ἀντὶ τῆς σημερινῆς ἐκτιμῆσεως τοῦ ὅπλου

τούτου εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ στρατούς, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ
λαμβάνοντων χώραν τελειοτέρων μέτρων.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΕΝΤΖΕΛΟΠΟΥΛΟΣ,

λοχίας τοῦ ἵππικοῦ.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ὑπείκοντες εἰς τὴν ἐπίμονον ἀπαίτησιν πολλῶν στρατιωτι-
κῶν συνδρομητῶν, ἐπιθυμούντων, ὅπως, μετὰ τῶν σοβα-
ρῶν καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἄρθρων, εὐρίσκωσιν ἐν τῷ «Ἑλ-
ληνι Στρατιωτῇ» καὶ ὕλην ἐπαγωγὸν, ἐνομίσαμεν ὅτι ἀρ-
κούντως ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐπιθυμίαν των ταύτην, ἀρχό-
μενοι προσεχῶς τῆς δημοσιεύσεως μεταφράσεως ἔργου τινὸς
τοῦ περιωνύμου ἱστορικοῦ μυθιστοριογράφου Ἀλεξάνδρου Δου-
μᾶ, ὅπερ ἐπιγράφεται «ΠΡΩΣΣΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝ
ΦΡΑΓΚΦΟΡΤῃ», εἶναι δὲ ἐπεισόδιον τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1866,
καὶ περιέχει ὕλην ἱστορικὴν, στρατιωτικὴν καὶ τερπνὴν.

Νομίζομεν ὅτι, δημοσιεύοντες τὴν μετάφρασιν ταύτην μὲ ἰδιαι-
τέραν σελιδοποίησιν, ἥτοι ὡς παράρτημα, ἀποκρινόμεθα καὶ εἰς
ἕτερον συμφέρον τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν ἐν γένει, διότι δύναν-
ται οὗτοι κατόπιν, ἰδίᾳ συρράπτοντες τὴν ὕλην, νὰ ἔχωσι τὸ
ἔργον τοῦτο ὅλως κεχωρισμένον καὶ πληρὲς. Τοῦτο πράττον-
τες, εὐκολύνομεν ταυτοχρόνως τὴν θέσιν ἡμῶν ἀπέναντι νέων
ἐνδεχομένων συνδρομητῶν, εἴτε ἀπὸ τοῦδε ἐγγραφησομένων,
εἴτε διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος 1872, διότι ἐννοοῦμεν εἰς ὅλους τού-
τους νὰ παραχωρήσωμεν δωρεὰν ὅλην τὴν ὕλην τοῦ ἔργου
τούτου, ἥτις ἤθελεν ἐκτυπωθῆ μέχρι τῆς ἐγγραφῆς των ὡς

συνδρομητῶν τοῦ «Ἑλληνοσ Στρατιώτου», ὁπότε καὶ θέλου-
σιν ἐξακολουθεῖ λαμβάνειν καὶ τὴν ἐφεξῆς ὕλην μετὰ τοῦ πε-
ριοδικοῦ συγγράμματος.

Ἐπίσης ἐκ διαλειμμάτων θέλομεν μεταφέρει εἰς τὸν «Ἑλ-
ληνα Στρατιώτην» σκηνὰς τοῦ στρατιωτικοῦ βίου ἐν Πρωσ-
σίᾳ. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου, σκοπούμενος νὰ ἐλκύσῃ τὴν
προσοχὴν ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων ἀφορώντων τὸν στρα-
τιωτικὸν βίον, ἐπροτίμησε τὸν πυροβολιστὴν, διότι διὰ τῆς
ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως αὐτοῦ ἐξαντλεῖ ὅ,τι ταυτοχρόνως
ἠδύνατο νὰ εἶπῃ καὶ περὶ ἰπέως καὶ πεζοῦ. Τὸ καθ' ἡμᾶς
εὕρομεν τὸ ἔργον διδακτικώτατον διὰ τε τὸν στρατιώτην καὶ
τὸν ἀξιωματικόν.

Ἐν Ἀθήναις, 9. Αὐγούστου 1871.

Ὁ ἐκδότης τοῦ «Ἑλληνοσ Στρατιώτου»

B. I. ΒΑΛΤΙΝΟΣ.